

Péter Szigfrid cáfolata: Sem kapitány, sem csínytevő nem voltam!

(Válaszlevél a 4. oldalon)

(ÖN)ÉGETŐ KÉRDÉSEK

Böngésem, lapozom az újságot. Felfigyelek az első hírre: Vácon, a börtönben egy elítélt nitro-oldatot csempészett munkahelyéről a körletbe, amit magára öntött és meggyújtott. Azért tette mindezt, hogy tiltakozzon a szigorított őrizet igazságtalansága ellen. Tovább lapozva olvasom: Billy Graham egyesült államokbeli tiszteletes a Népstadionban prédikációt tart. Címe: Válaszd az életet! A két hír lassan kavargani kezd bennem és töprengeni kell.

Visszalapozok az első hírhez. Megtudom, hogy az elítéltet Kalányos Sándornak hívták. Neve után ítélve nemzetiségi volt. Abból a népcsoportból, amelyet sokan csak megkülönböztető jelzővel együtt tudnak említeni. Kiderül, hogy ez az ember krisztusi szerepre vállalkozott. Szörnyű halálával társai sorsán kívánt javítani. Így kívánt üzeni a külvilágnak, hogy „odabent” baj van. Mondom, üzent, mert a cikkből az is kiderül, hogy a váci fegyház szigorított őrzése már több levelet írtak az igazságügyi szervekhez, amelyben kérték a szigorított őrizet haladéktalan megszüntetését. Miután kérésükre nem történt érdemi intézkedés, újabb levelet írtak a Magyar Nemzet főszerkesztőjének, de ez a levél csak egy hónap után, elkésve ért a szerkesztőségbe.

Jó lenne, ha le tudnám magamról rázni ezt a hírt, mint kutya a vizet. Fal felé fordulni és aludni; mondván, a bűnözés az más, azzal nem kell foglalkozni. Vannak erre illetékesek bőven. Csak túl elevenen él még bennem a Richter ügy, amely néhány éve öt ember halálával végződött. A szomorú eset ugyancsak a hazai büntetvégrehajtási intézményben játszódott le. Kínos napokat élt át annak idején a büntetvégrehajtás, de hála a „Kék fény” akkori stábjának, sikerült a közvéleményt elaltatni. Minden követ megmozgattak, hogy Richtert elvetemült, javíthatatlan bűnözőnek állítsák be. Néhány hét, illetve hónap elteltével azonban a néhai Magyar Ifjúság hasábjain terjedelmes írásban olvashattunk az esetről. És aki kicsit tudott olvasni a sorok között, az rájöhett arra, mi is játszódott le a börtönben.

Ráadásul úgy tudjuk, hogy a büntetvégrehajtás célja nem a büntetés, hanem a nevelés. Ha ezt komolyan kell vennünk, akkor ma már talán nyíltan kimondhatjuk, hogy ez a nevelési forma akkor teljes csődöt mondott. Richter ese-

tében egy garázdából sikerült többrendbeli gyilkost nevelni. Ezt tényként kell kezelni, ha tetszik, ha nem! Azért fessegetem mindazt, mert ha a Richter-ügyből levonjuk a megfelelő konzekvenciát, akkor nagyon valószínű, hogy ma nincs Kalányos ügy sem.

Sajnos, nem tudjuk, mit követett el Kalányos Sándor. Milyen vétségben volt bűnös. Ez már nem is fontos. Feltételezem, hogy nem volt magasabb iskolai végzettsége. Nem tanult szociológiát és etikát. Egy dologban azonban bizonyos vagyok: nevelhető, jobb sorsra érdemes ember volt, ha társaiért aggódva tudott meghalni. Bármint közölhet róla a hivatalos jelentés, ezt már nem lehet tőle elvitatni.

A hírből kiderül, a büntetvégrehajtás illetékesei beismerték, hogy a szigorított őrizet — amelyet 1974-ben vezettek be — nem érte el célját. Felvetődik a kérdés, ha ezt tudták, miért kellett vele megvárni ezt az elszomorító tragédiát, amely során két másik fogoly is öngyilkosságot kísérelt meg, a további szigorított őrzeteseik jelentős része pedig éhségstrájkba kezdett? Az egész felháborító esetben az a legmegdöbbentőbb, hogy a Magyar Nemzet munkatársának, Balla Péternek nyilatkozó dr. Kun László a sajnálatos eseményeket véletlenszerűnek minősítette.

Nem tudom az eseményeknek mi lesz a végző kimenetele; milyen eredménnyel zárul majd a vizsgálat. Szeretném remélni azt, hogy a foglyok nevelésében és igazságszolgáltatási rendszerünkben gyökeres változások következnek be. Talán érdemes volna elgondolkodni azon — éppen Graham tiszteletes hatásos szereplésén okulva —, hogy a büntetvégrehajtás illetékesei az egyházak vezetőivel együtt próbáljanak meg megfelelő nevelési módszereket kidolgozni a kisiklott sorsú emberek megsegítésére, nevelésére. Külföldi példák legalábbis azt igazolják; az egyházak karitatív közreműködése révén jó eredményeket sikerült elérni ezen a téren. Erre annál is inkább szükség van, mert, mint tudjuk, a bűnözés évek óta emelkedőben van. A lakosság jelentős része szociális gondokkal küzd. Az ország pedig nem nélkülözheti a hozzáértők segítségét semmilyen téren.

—Balázs—

Vadászszakmány — nemcsak vadászoknak

Hány bakot lőtt Aczél György?

A vadászati naplót nem nézhettük meg

Már jó két hét óta rendszeresen kerestem telefonon Böröczky Kornélt, a Gemenci Erdő- és Vadgazdaság igazgatóhelyettesét. Minden alkalommal azt az üzenetet hagytam: kérem, hogy szíveskedjen visszahívni. Nem szíveskedett. Amikor végre sikerült elérnem, azt mondta — meglehetősen ingerült hangon — hogy ugyan egyetlen üzenetet kapott, ám ő „csak úgy” miért hívtat volna föl? (Valóban, miért?)

Megbeszéltem egy találkozót kint a Gemencben. A sorompónál tudtak érkezésemről, nyomban be is engedtek. El is igazítottak, hogy melyik épületbe menjek. Amikor beléptem, Böröczky Kornél meglepetten nézett, s megkérdezte, hogyan jöttem be... ugyanis őt nem értesítették, hogy behajtottam a gazdaság területére. Megkérdeztem, hogy ez miért baj, hiszen autóval még két percig sem tart az út a sorompótól a szép küllemű házig. „Talán baj történhetett volna?” — érdeklődtem.

— Kint vártam volna az épület előtt — így a válasz.

Ezek után pedig következett a beszélgetés, melyben Böröczky Kornél szavait szó szerint közöljük. Ez ellenőrizhető, hiszen ő is, én is magnóra rögzítettük az elmondottakat.

*

— Társadalmi vitára bocsátották a vadászati törvénytervezetet. Egyebek között ez az apropója, hogy megkérdezem. Ön szerint mi lesz azokkal a területekkel, melyeket a vadásztársaságoktól hatalmi szóval elvettek?

— Nincs olyan, hogy valakitől elvettünk volna... És nem az Egyetértés vadásztársaság nevében vették el.

— Nem is az Egyetértés nevében. Én nem azt mondtam.

— És nem az ő érdekében.

— Hanem?

— Hanem a Duna-ártéri szarvasnak az érdekében. Azt tudni kell, hogy a szarvasnak van egy bizonyos mozgáster. Azért alakult ki ez a terület úgy, hogy a jugoszláv határtól egészen Kalocsáig egyben. Mert még ez is kicsi. Egy szarvasnak a mozgáskörlete a legújabb felmérések szerint 150—200 kilométer. Hogy miért volt erre szükség? Nagyon egyszerű. A hetvenes évek vége felé a bogyszlói község területén, ahol egy vadásztársaság működik, egy délután, válogatás nélkül, az ott alkalmazásban lévő hivatásos vadász hat szarvasbikat lőtt agyon.

— Akkor hadd kérdezzem meg, hogy május közepén, amikor Aczél György járt itt Gemencben — azt beszélük — két nap alatt tizenhat őzbakot lőtt le.

— Mikor volt?
— Május közepén.
— 1989?
— Igen...

— Nagyon rossz az információja. Mert Aczél György nem járt nálunk. Ez tévedés.

— Akkor miért hallani több helyen is ezt? És nem az utcán, hanem a vadászok körében.

— Hogy ezt honnét szedik, és hogy honnét szedte, vagy kapta ezt az értesülést, azt én nem tudom. De Aczél György idén — sem májusban, sem januárban — nem járt itt.

— Nem lehet akkor, hogy az eset egy másik vezetővel történt meg?

— Nem történhetett meg.

— A kilövésüket a vadászati naplóba bejegyzik.

— Természetesen. Mindenkinek a terítékét, amit meglőtt, legyen az egy malac, egy süldő, vagy egy kan, vagy egy őzbak, vagy egy szarvasbika, az mind pontosan jegyezve van.

— Tehát jelezve a terület, az illető neve...

— Pontosan...

— A beszélgetés végén megmutatja a vadászati naplót?

— Nem mutatom meg.

— Mert?

— Azért, mert ez nem az újságra tartozik... Abban a pillanatban, amikor fölmeleg és a Mezőgazdasági Minisztérium Erdészeti és Faipari Hivatal utasítást ad, hogy mi a lőjegyzetünket mutassuk meg, minden további nélkül. Ez természetes.

— És olyan előfordult néhány évvel ezelőtt, hogy Gáspár Sándor egy alkalommal itt többszáz fácánt lőtt?

— Javasolom, hogy olvassa el a Bácskapocs című újságot.

— Azért szíveskedjen nekem erre válaszolni.

— Abban minden le van írva.

— Tehát nem válaszol?
— Nem.
— Akkor ezt a beszélgetést közlöm a lapomban, hiszen más újságból nem szerez információkat. És Ontól szerettem volna ezt hallani.

folytatás a 3. oldalon

Moldován kívánságok

Megyünk, ha nem javul ügyünk

A Moldáviai Népfrent nevű szervezet egyik aktivistája szerint mintegy harmincezer tüntettek vasárnap Kisinyovban, Szovjet-Moldávia fővárosában a nyelvi önállóságért. A megmozdulásra a moldáviai szovjet tagköztársaság létrehozásának közelgő — augusztus másodikán esedékes — 40. évfordulója adott alkalmat. A gyűlés román zászlókat lengető résztvevői azt követelték a jövő hónapban összeülő kisinyovi parlamenttől, hogy a moldo-

vánt, amely a román nyelv egyik dialektusa, nyilvánítsák a köztársaság hivatalos nyelvét, s egyben értelemesen térjenek vissza a latinbetűs írásra. „Ha a moldáviai Legfelsőbb Tanács nem teljesíti követeléseinket, akkor két lehetőség közül választhatunk. Az első az általános sztrájk, a második annak kinyilvánítása, hogy nem látjuk értelmét a Szovjetunióon belül maradásnak” — mondta a Reuternek Jurij Roska, a megmozdulás egyik szervezője.

Halál Vuhanban

A kínai Vuhanban szombaton kivégeztek két halálraítélte. Azzal vádolták őket, hogy a május-júniusi diákmegmozdulások idején fegyvereket szereztek, és két embert megöltek. Egy személy felfüggesztett halálra ítéletet kapott, két másikat pedig életfogytiglani börtönre ítélték amiatt, mert — az ítélet szerint — részt vettek katonákkal és rendőrökkel vívott összecsapásokban, kormányzati épületeket támadtak meg, fegyvereket loptak és embereket öltek.

Vajdasági nyomaték

Kormányhoz a kormány ellen

Az újvidék melletti Gradinovcin nagygyűlést tartottak öt vajdasági falu parasztagdái és felhívással fordultak az ország mezőgazdasági dolgozóihoz, hogy augusztus 28-án Belgrádban országos összejövetelen tiltakozzanak az Ante Markovic vezető jugoszláv kormány agrárpolitikája ellen.

Javasolták, hogy a nagyszabású megmozdulásra a földművesek ne vonattal, gépkocsikon és autóbuszokon utazzanak a fővárosba, hanem, aki csak te-

heti traktorral, kombájnnal és más mezőgéppel vonuljon fel, hogy így még nagyobb nyomatékkal fejezzék ki elégedetlenségüket az élelemisztertermelők jelenlegi kedvezőtlen helyzete miatt.

Felhívták a figyelmet arra, hogy az országban jelenleg 1 kg kenyér ára 3 kg búzáéval azonos. Bejelentették, ha sürgősen nem változtatnak a helyzeten, akkor beszüntetik a tej, a vágóállat és más termények szerződéses beadását.

Felfal tán az Ortho-Phaltan?

A „lakosságbosszantó központ” megint működésbe lépett. Legalábbis sok kistermelő így értelmezte azt a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium rendelkezést bizonyos növényvédők szerekkel kapcsolatban. A második félétől ugyanis néhány, a kistermelők által igen kedvelt szert a feltételeken megvásárolhatóak közé sorolták. Ez azt jelenti, hogy csak azok vásárolhatják meg, akik a megyei Növényegészségügyi és Talajvédelmi Állomás által kiadott engedélyek birtokában vannak.

Az engedélyek megszerzése viszont meglehetősen nehézkesnek tűnik, hiszen először el kell végezni egy nyolcvan órás tanfolyamot, majd a sikeres vizsgát követően kaphatja meg a delikvens a jogot a vásárlásra. Felsőfokú mezőgazdasági végzettséggel rendelkezők némileg kedvezőbb helyzetben vannak, mert „csak” vizsgáznuk kell, növényvédőszer azonban mindenki mindössze annyit vehet az arra kijelölt boltokban, amennyi a saját területének védelméhez szükséges, tehát még a családtagjainak sem juttathat belőle.

Felzúdultak a hobbikertészek, mert jónéhány (eddig a szőlőtermesztők, kukoricatermelők körében nagyon kedvelt) szer is rákerült a feltételeken árusítható listájára. Példaként az Ortho-Phaltan-t, a Hungazin PK-t, vagy a Mikal 75 WP-t említhetünk. Másrészt főleg az idősebb korosztály tagjai háborodtak fel, mert egy bizonyos koron felül már nehezebben megy a tanulás. Nem is

beszélve arról, hogy aki egész életében maga művelte a szőlőt, birtokát, esetleg még a fennemelőt is tanult módszerek alapján, annak miért kell olyan szerek alkalmazásához még papírt is szereznie, melyeket évek, évtizedek óta használt eddig, minden baj nélkül?!

No és a morgolódás legfőbb oka: a felsoroltakat helyettesíthető növényvédők szerek árai többségében sokkal magasabbak, mint az idáig kedvelt és használt kemikáliák. A mai inflációs időkben ez is komoly hangulatkeltő tényező lehet az idősebb korosztály s a kistermelők körében.

Az intézkedés háttéréről kérdeztem Bocskor Lászlót, a MÉM Növényegészségügyi és Talajvédelmi Főosztályának munkatársát, aki elmondta, hogy többféle célt szerettek volna elérni. Azok a termelők, akik nemcsak hobbiból gazdálkodnak, hanem nagyobb területeken, joggal kifogásolták, hogy miért nem használhatnak olyan szereket, melyeket eddig csak nagyüzemi keretek között alkalmazhattak. Eme elmondás feloldása miatt került néhány szóban forgó növényvédő a feltételeken árusíthatók közé, segítve ezzel a „nagyobb” kistermelők védekezési lehetőségeit. Ebből a szempontból tehát kifejezetten előnyös rendeletről van szó.

A másik fő cél pedig a környezetszennyezési, egészségvédelmi szempontok súlyozottabb figyelembe vétele volt. Elsősorban az Egészségügyi Minisztérium szorgalmazta például az Ortho-Phaltan sza-

bad árusításának megszüntetését, mert — főleg külföldi irodalmi adatokra támaszkodva — a szert folpet tartalma miatt veszélyesnek ítélték. Mivel a bizonyítás még nem történt meg, mondhatjuk azt is, hogy csak átmenetileg nehezítették meg a beszerzését.

Bocskor László egyetértett velem abban, hogy a talajban és vizeinkben tapasztalható hatóanyag-feldúsulás nem elsősorban a kistermelők által felhasznált Ortho-Phaltanmenyiség következménye, a nagyüzemek sokkal nagyobb szerepet játszanak ebben, más szerekből is kerülhet ez a szernaradvány a környezetbe. Bocskor László szerint a MÉM az egyeztető tárgyalások során megpróbált fellépni a kistermelők érdekében, az egészségügyi azonban hajthatatlannak bizonyultak.

Végkövetkeztetést levonni az ügyből talán még nem lehet, hiszen valószínűleg lesznek még fordulatok, s további szigorításokra is sor kerülhet. Egy dolog biztosnak látszik: az egészségügyi szempontból kevésbé kifogásolható növényvédők szerek az esetek többségében a magasabb árszintűbe tartoznak.

Kesernyésen talán annyit mondhatnánk, hogy hiába minden, mert ha egészségesebben, kevésbé szennyezett környezetben akarunk élni, annak az árát is nekünk, állampolgároknak kell megfizetnünk.

Wágner Dezső

Vendéglő a vendéglőben

Dühöng a nyár, teljes rohamát intézi az idegenforgalom a Balaton mellett. A nyugalomra vágyó, országunk más arcát is felfedezni vágyó külföldiek egyre gyakrabban veszik útjukat távolabb a tótól. Ehhez csatlakoznak azok, akik strandidő híján, a partmenti zsúfoltság elől menekülnek. Így keverednek egyre többen Kaposvárra is, hiszen a desedai kemping híre határainkon túlra gyorsan eljutott. Az ott nyaralató hollandusok egy része már visszatérő vendég.

A város sétálóutcája idegen szavaktól hangos, készülnek az emlékeket megörökítő fotók a Zsolnai díszkútnál, egyre többen tisztelegnek pár pillanattal Szent István emlékmű előtt. A kihelyezett pihenőpadokon egyre több hátizsákos turista pihenget, térképeiket böngészve. Egyszerrel tisztességes a kavalkád.

Mit tegyen az a vendég, aki netán megéhezve, ebédelni óhajt? Jobban tenné, ha egy csemegében megvenné a felvágottat a hozzávaló kiflit zsemlet és egy padon elfogyasztaná. Ezzel szemben a gyanútlanok betévednek a vendéglátónak már csak némi iróniával nevezhető Kapos étterembe, ahonnan csak rossz hírünket keltendő tudnak távozni. Ez az a hely, amely a város főterén, elkerülhetetlenül az útjába akad minden idegennek. A múlt héten úgy adódott, hogy kollégámmal kissé lekéstük az ebédidőt, és úgy háromnegyed három magasságában tévedtünk az említett étterembe. Naivitásunk

azonnal feltűnést kelthetett, bár csak az élénk tett étlap alapján érdeklődtünk a menü után. Az elutasító válasz után kollégám a bográcsgulyást választotta, palacsintával, jómagam az elronthatatlan rántott borda mellett döntöttem. Rendelésnél megérdeklődtem a várakozási időt is, amely meglepett, mivel úgy fél ház lehetett az étteremben: 20—25 perc alatt meglesz, hangzott a megnyugtató válasz. Botorul érdeklődtem, vajon levágták-e a disznót? Majd türelmesen várakoztunk. A közben megszámlolt 67 vendég nagy részét a küllemük és viselkedésük alapján külföldinek saccoltuk. 43 perc elteltével megérkezett a várt rántott szelet. Az étvágyam a történetek miatt igen csak elment, annyira, hogy a jövőben nem valószínű, eme helyen várható elfordulásom. Ugyanis a szomszéd asztalnál addig németes csengésű szavakkal nyugtatgatta feleségét és két gyermekét egy alig negyvenes férfi, majd egyszerre ékes somogyi „tájszóval” fűszerezve fizette az addig elfogyasztott két sört és két üdítőt, majd felszólította a pincért, mit is csináljanak a már egy óraja megrendelt étellel.

Távozásuk után jött a drámai fordulat. Ugyanis megállt az asztalunk mellett egy felszólító és mintegy kommentálta az eseményeket.

— Akik nem tudnak magyarul, azok tisztességesen kivárják a rendelésüket. De az ilyenek türelmetlenek, és botrányo-

san viselkednek. Egyébként is éppen elromlott az egyik sütőgépünk, és éppen mindenki frissen sültet rendelt. Nem bírja a konyha. De másutt is így van ez Kaposváron.

Két falat között csak annyit tudtam megjegyezni, hogy szégyen szépemlékű nagyanyám, amikor elromlott a sütőgép, odatett a platnra egy serpenyőt, zsírt bele, és öt percen belül már a másik oldalára fordíthatta a rántott szeletet. Azok a boldog békeidők jutottak eszembe, amikor abba az átkosnak nevezett 50—60-as években Preller Tóni bácsi, Rátfai Szepi bácsi és a többiek neve fémmeljelte a városi vendéglátást. Akokr még rangja volt egy-egy étteremnek, a restinek. És elgondolkodtam, nem is az árak miatt panganak üresen ma ezek a helyek. A vendéglős dinasztiákkal, legálábbis városunkban úgy értem, kihalt a vendég iránti tisztelete és alázat, csak a mindenáron való profit hajszolása maradt. De vajon ki fogja hozni ezután ezt a profitot?

És utólag, és ily módon kérek elnézést azon családától, akik nem részesültek az ebéd lehetőségében, hogy példájukat nem követve, győzött bennem az emberi gyarlóság, az éhség. Én kérek elnézést, mert a személyzet arról, akkor szintén elfeledkezett. Akkor, 1989. július 19-én, szerdán háromnegyed három és négy óra között.

Mészai

Legeslegfelsőbb tanácsok a SZU-ban

Formában a reformerek

Az átalakítás következetes és radikális végigvitelért harcoló reformpárti népi küldöttek öttagú vezetőség és huszonöt tagú szervezőiroda megválasztásával, valamint a képviselő-csoport közös platformjának jóváhagyásával zárták vasárnap késő éjszaka két napos moszkvai ülésüket. Megvitaták és jóváhagyták a csoport megbízásából előzőleg kidolgozott platformtervezetet. A lényegi kérdésekben egyetértés volt a felszólalók között, a tervezetet mégis további módosítások, kiegészítések rögzítése céljából visszaküldték az előkészítő bizottságnak. A kiigazításokat a csoport egy hónap múlva sorra kerülő következő ülésen hagyják jóvá és a tervek szerint a dokumentumot nem tekintik véglegesnek, az a szükséges igazítások előtt nyitva áll.

A felszólaló képviselők többsége indítványozta, hogy külön dekrétumban rögzítsék a tanácsok jogkörét, és a politikai

rendszer minden intézménye hatáskörét a tanácsok segítségével gyakorolja. A Szovjetunió módosított alkotmányának mielőbbi kidolgozása ugyancsak a leggyakrabban előkerülő javaslatok egyike volt. A felszólalók foglalkoztak a sajtó önállóságának kérdésével, többen feltevék a kérdést, kinek a véleményét tükrözi a központi sajtó önállóságának kérdésével, többen feltevék a kérdést, kinek a véleményét tükrözi a központi sajtó, „mert az olvasók többségét nem”. A reformpárti képviselők platformja a tulajdonreformok mielőbbi megvalósítását sürgette: a termelőszövetkezetekkel azoknak kell rendelkezniük, akik dolgoznak rajtuk. Szükséges a gazdasági monopóliumok felszámolása, valamint a széles körű, mindenre kiterjedő társadalombiztosítási rendszer kidolgozása.

A halaszthatatlan feladatok között a választási rendszer reformját jelölték meg elsőként.

Határozatot fogadtak el arról, hogy a Legfelsőbb Tanácsból a népi küldöttek rendkívüli kongresszusának szeptemberi összehívását kéri. Felhívással fordultak továbbá a Legfelsőbb Tanácshoz, hozzon létre bizottságot az afganisztáni háború okainak, valamint az 1986 telén Alma-Atában történt eseményeknek a kivizsgálására. Javasolták továbbá, hogy vizsgálják-felül az olyan törvényeket, kormányrendeleteket, amelyek egyértelműen az átalakítás megvalósítása ellen dolgoznak, például gátolják a radikális gazdasági reformok megvalósítását. A Legfelsőbb Tanács segítségével szeretnék elérni, hogy a minisztertanács hozzon határozatot a spekuláció és a gazdasági bűnözés elleni harcról, mert az a jelenlegi körülmények között nem eredményes. A reformpárti képviselők egy csoportja hétfőn este a Luzsnyiki sportlétesítmény területén találkozott a választókkal.

Szóltak Szolzsenyicinnről

A Gulag és az Új Világ

Egy vezető szovjet publicista szerint lehetséges, hogy Alexandr Szolzsenyicin hazatér, és az sem kizárt, hogy parlamenti képviselő legyen. Jurij Csernisenko, aki az Ogonyok című hetilap kulturális rovatánál tevékenykedik, s egyben tagja a Népi Küldöttek Kongresszusának, a UPI amerikai hírügynökségnek nyilatkozott vasárnap.

Csernisenko szerint a most hetvenéves Szolzsenyicin egyetlen feltételt szabott hazatérésének: azt, hogy adják ki műveit a Szovjetunióban. Csernisenko utalt arra, hogy a Novij Mir (Új Világ) című szovjet irodalmi folyóirat augusztusban megkezdte a Gulag szigetecsoport folytatásos közlését. Ez a munka — a sztálini munkatáborok kör- és kórképe

— volt annak idején az a „csepp a pohárban”, amely a szovjet hatóságokat Szolzsenyicin száműzésére sarkallta.

A UPI kérdésére válaszolva Csernisenko — emlékeztetve Andrej Szaharov példájára — nem zárta ki azt az eshetőséget, hogy Szolzsenyicin, hazatérése után, bejusson a Népi Küldöttek Kongresszusába.

Gesztus és gusztus

Bonni MTI-jelentést olvastam a minap. Eszerint Hans Klein, a nyugatnémet kormány szóvivője a Magyarországon át az NSZK-ba disszidáló, de a magyar határon rajtavesztett kelet-németekkel kapcsolatban kijelentette: „A magyarok nyilvánvalóan olyan jelet vezetnek be az úlevélbe, ami mintegy utalást tartalmaz arra, hogy az illető illegálisan távozni akart.”

Nem tudok arról, hogy ezt a kijelentést a magyar külügy- vagy belügyminisztérium cáfolta volna. Nincs tehát semmi okom kételkedni benne. Ha pedig a magyar úlevélhatóság csakugyan ezt a gyakorlatot követi — vagyis besúgja, följelenti a keletnémet rendőrállamnál azokat, akik szabadulni szeretnének tőle —, akkor szégyenletes módon jár el. Még abban az esetben is, ha netalán létezik valami jogszabály, ami így írja elő.

Az NDK épp arról hírhedt, hogy jogellenesen korlátozza állampolgárai utazási szabadságát. Máris arról értesülhettünk, hogy mióta a magyar-osztrák határon lebontották a műszaki zárat, Kelet-Berlin korlátozza a Magyarországra való kiutazásokat is.

Mi a célja az illetékes magyar hatóságnak a kifogásolt eljárással? Hiszen ha csak a jogelle-

nes határátlépéseket akarnák megakadályozni, ezt megtehetnék anélkül is, hogy az érintett személyeket saját — antidemokratikus — hatóságuk előtt megbélyegeznék. Vagy túl e konkrét ügyön politikai gesztust akarnak tenni Kelet-Berlinnek? Jobb kedvre akarják deríteni Honeckernek a magyar reformpolitika miatt morcos ábrázatát?

Alighanem a Honecker-rezsimmel való összehangot kívánta szolgálni a magyar kormányzat már azzal is, hogy azt a Lakatos Ernőt küldte oda nagykövetnek, aki korábban a pártközponban mint az agit-prop. osztály főnöke, vagyis mint a magyar sajtó és cenzúra legfőbb ura, adta bizonyosságát annak, mennyire nem híve a demokráciának. Vajon érdekében áll-e az állítólag megújult szellemű magyar külpolitikának, hogy olyasvalaki képviselje Kelet-Berlinben, aki nem a budapesti kormánnyal, hanem ottani poszt-sztalinista bírálóival ért egyet? Persze, Honeckernek bizonyára kedvére szolgál ez is.

De egy-két esetleges öngólon kívüül elérhetünk nála valami lényegeset azzal, hogy így udvarolunk neki?

G. Gy.

Provokált türeLEMPárt?

Rakowski riposzt a posztról

Mieczyslaw Rakowski, a LEMP KB új első titkára a szombat este véget ért KB-ülésen, amely őt erre a posztra megválasztotta, szűbeszédében ostoba fecsegésnek minősítette azokat a véleményeket, hogy a marxizmus elavult. Kijelentette, hogy az ellenzék a parlamentben kampányt indított az ő lejárataért.

Az ellenzék részéről tudatos politikai manőver az a törekvés, hogy parlamenti különbi-

zottságot állítasson fel a Rakowski által eddig vezetett és most távozó kormány megbírlására, Rakowskit pedig alkotmányvétség vádjával az állambíráskodás elé állíthassa — mondta az első titkár.

Ez a manőver — mondta — arra irányul, hogy lejárassák a párt új vezetőjét és a párt politikáját. Kijelentette: A LEMP nem keresi az alkalmat az ellenzékkel való veszekedésre, a LEMP a tárgyyszerű konstruktív

együttműködésben van érdekelve, és csak akkor fog támadni, ha az ellenzék ezt kiprovokálja.

A marxista ideológiáról szólva azt mondta, hogy tőle minden olyan koncepció idegen, amely a párt ideológiai gyökereinek elvágására irányul. Ostoba fecsegésnek minősítette azokat a véleményeket, hogy a marxizmus elavult és más ideológiával kell felváltani.

Hány bakot lőtt Aczél György?

A vadászati naplót nem nézhettük meg

folytatás az 1. oldalról

— Nézze, ezek olyan adatok, amelyek gazdaságiak. Arra én fejből nem emlékszem, hogy ki hány vadat lőtt. Ez nyilvánvaló... Nagyjából igen, de az, hogy a Gáspár Sándor egy fácánvadászat alatt hány darab vadat lőtt, ezt én nem tudom.

— Mondjuk nyolcszázat lőhetett?

— Előfordulhatott... előfordulhatott. Egyébként csak azért, mert ő volt az egyik legjobb sörétlövő Magyarországon.

— Azt is beszéljük, hogy valamelyik Tolna megyei trófeabemutató helyen a trófeák alól lekerültek a vadat kilövők nevei. Például Gemencben.

— A gemenci kirándulóközpontban csak elhullott agancsok vannak.

— És itt nincs kiállítva néhány szép trófea?

— Miért lenne?!

— Én azt nem tudom, hogy miért lenne, csak megkérdeztem. És nem értem — ezt már a telefonon is fölvettem — miért viselkedik ilyen ellenségesen. Számomra igen furcsa a tónusa. Félve jöttem ide...

— Miért jött félve ide? Én senkit nem bántottam, senkinek nem haraptam le a fejét...

de tudja, hogy hányadik újságíró maga itt az idén? Körülbelül huszadik.

— És az baj?

— És azt is meg kell, hogy mondjam, nem minden újságíró tisztességes.

— Köszönjük szépen. És minden vadászati igazgatóhelyettes tisztességes?

— Az se mindegyik tisztességes. De előfordult már olyan, hogy nekem nagyon nagy kellemetlenségem volt abból, hogy egy újságíró ideérkezett, csinált egy riportot, utána megjelent az a riport és utána én kaptam fegyelmet. Mert nem azt írta meg, amit megbeszélünk.

— Én elteszem ezt a szalagot és biztosíthatom, azt írom meg, ami itt elhangzott.

— Én is elteszem.

— Úgy látom, hogy további dolgokba nem érdemes belemenni, mert egy csomó mindenre nem válaszol. Azonban a területek visszacsatolásával kapcsolatban érdekelne az álláspontja.

— Egyelőre nem tudjuk még, hogy a vadászati törvény elfogadásával kapcsolatosan mi lesz a helyzet. Amennyiben a terület használóinak lesz a joga a vadászat, akkor nyilvánvalóan többen fognak ragaszkodni ahhoz, hogy a saját keze-

lésükben lévő területen a vadászati jogot gyakorolják. Ez egyértelmű és természetes, hogy ezt a jogot elvitatni nem lehet. Végsősoron én azt hiszem, hogy azok a dolgok, amiket főlemlített, ezek esetleg Baranyát és Tolnát érintenék. A mi szempontunkból nem ez a leglényegesebb rész, a mi szempontunkból a Duna bal partja a leglényegesebb rész, ahol Mohács-szigetünk van 26 ezer hektárral. Valószínűnek tartom, hogy ezeket a részeket le kell, hogy adjuk.

— Az Egyetértés vadásztársaság, mint olyan, megszűnt. Egyetlen területet tartanak fent reprezentációs célokra az országban.

— Ezt én nem tudom. Az tény, hogy megszűnt e társaság. Elmondom a következőket a félreértés elkerülése érdekében.

Az Egyetértés vadásztársaság tulajdonképpen a kormány vadásztársasága. Nem mint Egyetértés vadásztársaság intézkedett ő, és nemcsak annak a tagjainak az igényeit szolgálta ki, hanem elsősorban az egy állami reprezentatív terület. Ha ilyen szempontból nézem a Duna jobb partját, itt végső soron egy nagyon kicsi mezőgazdasági védősáv van hozzácsatolva. Ezek 1954-től kezdődően — ha jól emlé-

szem vissza a dolgokra — '54—56-ban történt az egyik része, a másik része az a hatvanas éveknek a végén. Egyébként, amit indokol az, amit elmondtam, hogy hat darab szarvasbikát válogatás nélkül tíz perc alatt.

— És itt ilyen nem fordult elő?

— Hát hogy fordulhatott volna? Itt mindenki kísérettel együtt megy. És a kíséretnek pontosan meg volt szabva az, ami jár... Nézze, az ingerültséget, amit az előbb említett, az jogos. Mert mindenki ezt szelőlőztetni, mert mindenki ebből akar szenzációt csinálni. Holott ezek a szenzációk tulajdonképpen nincsenek. Itt nem úgy volt, hogy valaki leérkezett és azt mondta, hogy kimegyek és én akarok lőni húsz bikát.

— És az hogyan van, hogy az érmes vadakat, a legszebb példányokat mind az első számú vezetők lőtték ki? Ők tudnak a legjobban vadászni ebben az országban?

— Nem. Azt, hogy ki mit lőhetett, azt nem mi osztottuk el, azt a kormány osztotta el.

— Ön azt hiszi, hogy mindezzel személy szerint Önt támadja a sajtó?

— Vagyis Ön csupán a munkáját végezte?

— Pontosan erről van szó. Tudomásul kell venni, hogy mi

azért voltunk alkalmazva és ma is azért vagyunk alkalmazva, hogy a területen lévő vadállományt gazdálkodjunk a legjobb tudásunk szerint.

— Mi a véleménye a fölépített kerítésekről, például a gyulajiról, melybe úgymond csapdákat is beépítettek?

— Azért készült a kerítés mindenütt — nálunk is — hogy a mezőgazdasági kár okozását amennyire lehet, lecsökkentsük.

(Vallus Gábor, a MÉM Erdészeti és Faipari Hivatala vadászati és igazgatási osztályvezető-helyettese a következőket mondta:

„A minisztérium nem írja elő, de nem is tiltja meg, hogy a gazdaságok vezetői kinek mutatják meg a vadászati naplójukat. Az, hogy irataikba kinek engednek betekintést, az a gazdaságok belügye.”)

(A vadászatot folytatjuk — tartanak velünk!)

V. Horváth Mária

1989. augusztus 1.

D Á T U M

3

Fenyegetve érezzük természetes jogainkat

A Csehszlovákiai Magyar Kisebbség Jogvédő Bizottságának tiltakozása a kisebbség sorsával való manipuláció ellen

A Magyar Televízió egyes csatornájának Panoráma című műsorában, 1989. április 17-én negyedórás beszélgetést közölt Alexander Dubčekkel a CSKP egykori első titkárával. Sugár András riportterrel folytatott háromórás beszélgetés leközölt részlete főleg az 1968-as eseményekkel foglalkozott. A Dubček elmondta, hogy ma, húsz év távlatából, hogyan látja az akkor történeteket.

Anélkül, hogy most Dubček nézetei mellett vagy ellenük nyilatkoznánk, szeretnénk felhívni a figyelmet néhány olyan tényre, amely ma már vitathatatlan. Tény, hogy az akkori (1968-as) demokratikus kísérlet Csehszlovákia népei döntő többségének helyeslésével tállkozott. Annyi spontán híve a kommunista pártnak az országban még sohasem volt, mint akkor. A fellángoló szlovák nacionalizmus és magyarellenesség ellenére a magyar kisebbség is támogatta a sztálinista hatalmi struktúra reformját, mert szintén szabadon véleményt nyilváníthatott saját érdekeit illetően. Meg volt győződve arról, hogy a kialakuló demokratikus viszonyok között előbb-utóbb szükségszerűen háttérbe szorul a szlovák nacionalizmus és magyarellenes hisztéria. Egyébként a Dubček vezette Központi Bizottság, ha nem is lelkesedett, de megértést tanúsított a magyarság jogos követeléseivel szemben.

A Magyarországon kialakult demokratikus tájékoztatási viszonyok lehetővé teszik, hogy

mindenki elmondhassa véleményét múltáról, jelenről, jövőről. Ez senkit sem zavar, csak az olyan hatalmi struktúrákat, ahol még megmaradt egy szűk hatalmi réteg diktatúrája. Ennek ellenére, ha a csehszlovák vezetés úgy érzi, hogy az ország érdekeit sérti a Magyar Televízióban elhangzott Dubček interjú, akkor a nemzetközi diplomácia szabályai szerint, kultúralt európaisággal kifejezheti fenntartásait, mint ahogy azt a csehszlovák nagykövet meg is tette Nyers Rezső államminiszternél.

A kultúralt európaisághoz azonban semmi köze sincs annak a töméntelen képtelenségnek és valótlanságnak összehordó sajtókampánynak, amely a pozsonyi PRAVDA és Új Szó hasábjain folyik 1989. április 20-tól. A köztudottan felülről irányított és szervezett „spontán” nyilatkozatok a nemzetiségi kérdést állítják a konfliktus középpontjába. A csehszlovák politikai vezetés a kisebbségi magyarokkal mondatja el saját kifogásait a Panoráma műsorával szemben, úgy mintha az a megszólalók véleménye lenne. Nekik kell az egész csehszlovákiai magyarság nevében ítélniük Dubček és a Magyar Televízió műsorpolitikája fellett. Miért? És milyen joga az egész kisebbség nevében? — Ez az eléggé el nem ítéhető, alattomos és etikátlan manipuláció mélyen sérti a csehszlovákiai magyarok önértetét és fokozza bennük a hatalomnak való kiszolgáltatottság érzését. A leghatározottabban visszautasítjuk ezt a kisebbségre nehezítő újabb nyomást. Ismét olyan helyzet keletkezett, melyben a szlovákiai magyar nemzetiségnek semmilyen

döntő befolyása sincs a körülötte történő eseményekre, mégis végül őt nevezik ki bűnössé, mint ahogy a történelem folyamán az már előfordult. Ha megvizsgáljuk a jelen történéseit, objektíven megállapítható, hogy a csehszlovákiai magyar kisebbségnek nem volt és nincs döntő befolyása a Magyar Televízió műsorpolitikájára. Nincs befolyása A. Dubček nézeteire sem. És végképpen nem tud hatni a csehszlovák vezetőréteg politikai döntéseire. Ezek után miért kell mégis a kisebbség képviselőinek saját állásfoglalásaként hangoztatniok egy szűk politikai vezetés véleményét. Ez a politikai manipulációnak a legviszatasítóbba jelensége. Bármennyire hihetetlen azonban még ezt is lehet fokozni. A nyilatkozók szájába olyan mondatokat adnak, amelyek burkolt vagy kevésbé burkolt formában azt sugallják, hogy a Dubček interjúnak kihatása lesz a Duna mindkét oldalán élő magyarok életére. Ez nyílt fenyegetés a hatalom részéről, amely tudjuk, hogy Magyarországnak szól, de a fenyegetés eszköze a csehszlovákiai

magyar kisebbség sorsa. Ha nevének akarjuk nevezni, akkor ez Magyarország megszarolása a több mint félmillió magyar kisebbség sorsának rosszabbra fordításával. Oly mindegy tehát, hogy Csehszlovákia aláírta a Helsinki zárónyilatkozatot a bécsi konferencián elfogadott kisebbség és emberi jogi dokumentumokat, ebben az országban úgysem tartják be őket.

A hatalom által terjesztett suttogó propaganda még tovább megy a fenyegetésekben. A magyar sajtó Csehszlovákia-ba való behozatalának leállításával, a nemzetiségi jogok és oktatási viszonyok kilitásba helyezett javításának befagyasztásával fenyegetőzik.

Ilyen körülmények között nem csoda, hogy a csehszlovákiai magyarság fenyegetve érzi természetes jogait. Jogát az anyanyelvhez a saját kultúrához a szomszédos országban élő anyanyelvvel fenntartható kapcsolathoz. Ha tehát valaki itt mérgezi a kapcsolatokat a két nép között, akkor az csak a Pravda és az Új Szó mindent elferdítő nyilatkozatairól mondható el. A nyilatkozók helyzete sem irigylésre méltó. Nevüket adták ugyan egy igaztalan és szűk hatalmi érdekeket védő hisztériához. Lehet, hogy már sokan megbánták tettüket. Lehet, hogy nem volt módjukban visszautasítani a „felkérést”, de az is lehet, hogy a hatalommal értenek egyet.

Mindenesetre a nyilatkozó kisebbségi magyarok éppen olyan áldozatok, mint a többi nemzetiségi magyar. Annyiban nehezebb a helyzetük, hogy szembe kell nézniök, saját lelkiismeretükkel, valamint környezetük jogos szemrehányásával, esetleg megvetésével. A csehszlovákiai magyarság érzi és 1968 óta nagyon jól tudja, hogy a kisebbségi lét körülményeinek javítása csak demokratikus társadalmi viszonyok között következhet be igazán. Amíg a hatalom egy szűk vezetőréteg kezében összpontosul, bármikor megvonhatják a legalapvetőbb jogokat is anélkül, hogy az érintettek fel-emelhetnék szavukat. Bizonyítja ezt a jelenlegi helyzet is, amikor konfliktus keletkezett a két ország között, amelynek kilitásba helyezett szavaként a magyarság javítását a csehszlovák vezetés azon politikája ellen, amely több mint félmillió ember sorsával önkényesen manipulál.

Fotó: Györffy

A Csehszlovákiai Magyar Kisebbség Jogvédő Bizottsága

A DÁTUM pontatlan!

Vászoly Imre a lap 1989. július 26-ai számában „Badacsonyi csúnya csínyek” címmel cikket jelentetett meg. Egy névtelen riportállyal beszélgetett arról, hogy katonaként tettek és ranggal járogattam ötvenhatban a badacsonyi pincékben. A riportot ezzel vezette be: „Reméljük, hogy — élve a nyilvánosság adta lehetőséggel — jelentkeznek azok, akiknek hozzáfűznivalójuk van az alábbiakhoz.” Jelentkezem. Itt vagyok, mint „egy XX. századi magyar megyei politikus.” Ha a lap erre lehetőséget teremt, elmondom a bizonyítékokkal is igazolható valóságot.

1953. októberében vonultam be 36 hónapos tényleges katonai szolgálatom letöltésére. Valóban szolgáltam Tapolcán is. Páncélos is voltam, de nem századparancsnok. Csak őrmester rangig és egyetlen harcokcsi parancsnoklásig jutottam el. Többre, különösen kapitányi rangra és külön harcokcsira, nem futotta. Meg kellett elégednem azzal, hogy negyedmagammal szorongtam egyetlen T-34-esben.

1956. október 20-a utáni napok egyikén — a pontos dátumra nem emlékszem, — katonai időnként letöltve már civilruhában voltunk, és készülődtünk haza, amikor jött a parancsolat: vissza a mündért és irány Keszthely. Minden énekszó nélkül — október 25-e körül — meg is érkezünk Keszthelyre, a Festetics kastély parkjába. Itt kb. egy hetet töltöttünk el úgy, hogy több pakli kártyát és jó néhány liter bort

fogyasztottunk el. A harcokcsi mindvégig a kastély parkjában voltak. Október utolsó, vagy november első napján a zászlóalj a szovjet csapatok (tankok) ellen vezényelték.

Szerencsére az ütközet elmaradt, így semmi akadály nem volt annak, hogy gyorsan visszatérjünk Tapolcára, ahonnan november 4-én mindnyájunkat szélnek eresztettek. Vonnattal, lovaskocsival és gyalog két nap alatt értem haza, Bata-székre.

Túlzás nélkül állíthatom tehát, hogy bár csak egyszer vonultattak be, mégis kétszer szereltem le. A háromszendős kötelező szolgálatot — nem önszántamból — túl is teljesítettem.

Az anonim nyilatkozó, bár a DÁTUM-nak tárulkozott ki, a borszerzési akciók közelebbi időpontját nem jelölte meg. Az azonban egyértelmű, hogy ezek a „csúnya csínyek” 1956. október 23-a, illetve november 4-e után történhettek.

A katonák borszerzési tevékenysége közismert. Nem tartom kizártnak, hogy a „nafa” nem mindig adásvétel útján jutott birtokunkba. Bizonyos azonban, hogy 1956-ban nem kerestem sem tankkal, sem ranggal ellenforradalmárokat, sem azok fegyvereit, harcokcsinkban nem volt hordószámra bor.

Az országgyűlési képviselőkkel kapcsolatos lejáratási kampányról már hallottam. Most személyes tapasztalatokat is szereztem. A törvény által biztosított névtelen-

ség előnyeit élvező nyilatkozóról semmit sem tudok. Így mérő feltételezés részéről az a lehetséges verzió, miszerint az anonim nyilatkozó azért járult hozzá egy XX. századi magyar megyei politikus arcképének megrajzolásához, mert kevés bor jutott neki.

Egyébként Vászoly Imre újságíró ellen a Büntető Törvénykönyv 179. (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) pontja szerint büntetendő, nagy nyilvánosság előtt elkövetett rágalmozás vétsége miatt a feljelentést megtettem.

Dr. Péter Szigfrid

Tűzijáték — füst nélkül

A fűzfői Nitrokémia Ipar-telepek szakemberei, miután a Balaton fölött megtartották a főpróbát, Budapesten megkezdtek az augusztus 20-i tűzijáték előkészületeit.

Idén sorrendben 25. alkalommal rendezik meg a tűzijátékot. Újdonság lesz, hogy a mozsarakat pontonokra szerelik, és sok műanyag-bombát alkalmaznak, amelyek kevesebb füstöt bocsátanak ki, magasabbra röppennek, és szebb látványt nyújtanak.

Az augusztus 20-án este 21 órakor kezdődő félórás jubileumi tűzijáték látványos színelőadást, pirotechnikai elemek alkotta képeit ezúttal is a hagyományos vízesés zárja. (MTI)

Maguk mennyit kapnak érte?

Azt mondják, akkora a baracktermés az idén, hogy nem tudnak vele mit kezdeni. Ez azért nem ok arra, hogy a pesti boltokban és piacokon olcsó legyen. Az én környékemen, a XI. kerületben például 20 forint körül van a sárgabarack kilója, de az a hitványabb. A szépért 35—40 forintot is elkérnek.

Tettem egy próbát. Bevittem vagy 20 kiló sárgabarackot a háztájiból a Bartók Béla út 52-ben működő gyümölcsboltba, amelyet a Dobó BT üzemeltet. — Hát, éppen átvehetem — mondja a főnök —, ugyan épp most várok öt mázsával tíz fo-

rintjáért. (A bolt 22,80-ért adja a sárgabarackot, de nem nyerne vele díjat a mezőgazdasági kiállításon.) Szóval, tízért átvenné, huszonháromért eladná. Megálljunk csak — szólhat közbe az olvasó —, hiszen vesztesége is van a boltnak az ilyen áruval: van hibás is a behozott gyümölcs közt, meg romlik is, míg a boltban áll. Szentigaz, csak hogy a boltvezetőnek lett volna egy kikötése: úgy ad tíz forintot a barackomért, hogy otthagynom az árut válogatásra. A hibásat leszámítja, és csak a szép tisztát fizeti ki. Vagyis: helybe is hozom az árut, kockázat sem terheli,

mégis 130 százalékot akar rajta keresni. Nem túlzás ez kissé?

Pedig ezek az árarányok nem kivételesek: városzerte így van. És ha így megy a sárgabarackkal, miért menne egészen másként a többivel: az őszivel, vagy akár a paradicsommal, paprikával. Inflation ide vagy oda, szerintem pogány dolog, hogy a legnagyobb nyárban is ötven forint legyen még a paprika (de ez sem valami szép ám), harminc-negyven a paradicsom.

Mondják, kedves olvasók, akik piacra termelnek efféléket maguk mennyit kapnak érte?

—6

Biztosított síkos utak

Külföldi példák alapján ezennél Magyarországon is bekapcsolódik a biztosító a balesetek megelőzését szolgáló programokba. A közlekedési tárca gépjárműközlekedési főosztályának kezdeményezésére rövidesen együttműködési megállapodást köt a Hungária Biztosító és a Fővárosi Tanács közlekedési intézete. Ennek alapján a két szervezet közös erőfeszítéseket tesz majd a balesetek csökkentésére, a károk megelőzésére. A hosszabb távú együttműködés első lépéseként a Hungária Biztosító — a különböző balesetek elemzéseiből szerzett — tapasztalatainak felhasználásával új gépjárművezetői tananyagot készítenek, s a már gyakorló gépkocsivezetők továbbképzésének módszerét is közösen dolgozzák ki. A tapasztalatok azt mutatják: sok baleset azért következik be, mert a járművezetők nagy ré-

sze nem képes a különleges helyzetekhez alkalmazkodni, elveszti uralmát a jármű felett. A fővárosban a III. kerületi Bécsi úton, az autóközlekedési oktatócentrumban mér létezik egy csúszós pálya, amelyen gyakorolni lehet a vezetést jeges úton. Ez a pálya része lesz az új oktatási programnak; igyekeznek itt minél több gépjárművezetőt megtanítani a veszélyes téli közlekedésre. A későbbiekben a Hungaroring mellett és több helyen is hasonló oktatópályákat alakítanak ki, ahol a legkülönbözőbb szituációkban tanulhatnak vezetni a kezdő és a haladó járművezetők.

A Hungária Biztosító kármegelőzési keretéből anyagi hozzájárulást ad a hatékony járművezető-képzés elméleti és gyakorlati feltételeinek megteremtéséhez, s reklám- és propagandaakciókkal igyekeznek a

biztonságos közlekedésre felhívni a figyelmet. Annál is inkább érdeke ez a biztosítónak, mivel csak a Hungária az elmúlt évben 5 milliárd forintot fizetett ki különböző közlekedési károkat. Az utóbbi években egyébként rohamosan, évi 22 százalékkal növekedett a kárérték. Évente mintegy félmilliárd közlekedési káreseményt jegyeznek fel, ezek fele a fővárosban történik.

A világon mind több országban kapcsolódnak be a biztosítók a közlekedési károk megelőzésébe, elsősorban a képzés színvonalának fejlesztésébe, ugyanis úgy vélik, s a tapasztalatok is azt bizonyítják, hogy a jól képzett járművezetőkkel jóval kevesebb baj történik az utakon.

A befektetés tehát jócskán megtérül, mivel csökken a balesetek száma, a károk értéke. (MTI)

Érdekes foglalkozások nyomában

A vécés néni

— Nem veszi rossz néven, kedves vécés néni, ha igénybe veszem egy kicsit a drága idejét? Riportsorozatot készítnék az érdekes foglalkozásokról. Ehhez kérem az Ön segítségét.

— Kedves, hogy nemcsak akkor gondolnak rám, ha bajban vannak. Most éppen rá is érek egy kicsit. Tetszik tudni, intézményem leterheltsége nem egyenletes... Itt is jó lenne már valami tervszerűség.

— Vannak még hibák.
— Vannak, lelkeim!
— És mióta ül itt a néni?
— Van annak már negyven éve, lelkeim. Negyven éve bizony, és nálunk, a mi szakmánkban nincsen prémium, meg veszélyességi pótlék, pedig sokszor épp, hogy fel nem döntenek. Hiába szólnak rájuk, csak rohannak befelé, mint az ígéret földjére, pedig hát a szabályokat és balesetvédelmi tudnivalókat mondamám el. De ezeket ilyenkor már semmi sem érdekli.

— És mit csinál a néni, ha nincs forgalom?
— Akkor? Csak ülök itt a széken, kötök vagy dúdolgatok.

— Az ember nem is gondolná, hogy a néninek dalok járnak az eszébe.

— Nagyon muzikális lélek vagyok én, lelkeim. Szeretem a zenét. A zenei környezet. Bizony!

— Hogy értsük ezt?

— Zeneiskolába jártam, kérem. Három évig jártam zeneiskolába. Nagyon szerettem.

— És milyen hangszeren tanult?

— Hangszer? Volt ott sokféle, de én csak takarítottam. Néha órák hosszat támaszkodtam a seprőnyélre és hallgattam a gyönyörű zenét. Az elméletet is jól megtanultam. Mindig azt figyeltem, inkább nem takarítottam. Mindig hallottam, hogy andante meg más. Még most is érzem a zenei műveltségemet. Mindig zeneileg gondolkodom.

— Ez nagyon szép, de térjünk vissza ide, ebbe a világba! Milyen emberek veszik igénybe szolgáltatásait?
— Itt már mind egyforma lesz, kérem. Egyforma bizony! A bajban már csak azt nézi az ember, hogy segítsen magán.

Persze vannak olyanok is, akik bemenet azt akarják nekem megjátszani, hogy ők csak körülnézzenek, én meg csak mosolygok. Tudom én, amit tudok! Ennyi szakmai gyakorlat után?

— Csodálatos az emberismerete, de azt mégsem értem, hogy a néni hogyan tudja az egyes embertípusokat ilyen árnyaltan megkülönböztetni.

— Gyakorlat dolga, édes gyermekem!

— Csodálatos ez a megfigyelés! És hogy ne felejtsem, már előre is el kell mondanom, vagyis olvasóink nevében is köszönetet akarok mondani, hisz eddig még gondolni sem mertem volna senki, hogy egy nyilvános WC-ben és környékén ennyi lenne a zene. Természetesen most már bátran

mondhatjuk, hogy ebben a kedves néni munkája is benne van.

— Van benne valami, kedves gyermekem! Ez a sokhangúság szépíti meg az ember életét. Mindenütt van zene, csak észre kell venni! Fül és szív kell hozzá! Egészen más zenéje van a lezúduló víznek, ha valaki erőteljesen kapaszkodik a lezuhóba, megint más, ha épphogy hozzáérünk.

— És hogy tudja jellemezni a kedves vendéget, milyennek ismeri az embert innen a kispadról, ahogy mondani szokták? Ebből érdekes tanulmányt lehetne írni. Hisz az ember másképp viselkedik egy boltban, a fodrásznál, és megint másképp itt.

— Jellemezni nem tudom, de elmondom. Láttam én már ezt-azt.

— Pont ezeket az ismereteket szeretném, kedves néni. Hisz ismerjük Freud, Jung megállapításait, de ilyen szakterületen még kevesen végeztek karakterológiai megfigyeléseket.

— Hagyja csak ezeket az NSZK-ból való turistákat! Miattuk kellett végigcsinálnom a német nyelvtanfolyamot.

— Csodálatos, kedves néni! És eredményesnek mondható a tanfolyam?

— Igen, igen, szépen megtanultam németül.

— Az irodalmi nyelvet?

— Természetesen! Főleg a szaknyelvre mentünk rá. Hiába, a szakma becsületére is adni kell. Most már szépen tudom mondani: Fünf forint, bitte.

— Természetesen nemcsak ezt a mondatot tudja a néni.

— A, dehogya! Nagyon szépen el tudok beszélni a német turista urakkal. Ha hosszabban veszik igénybe szolgáltatásaimat, akkor azt mondom, hogy zehn forint, bitte. Hogy mennyire általános emberi igénye-

ket elégtűnk ki, ezt az is mutatja, hogy itt nagyon kevés szóval is megértik egymást az emberek.

— Örvendetes, hogy kedves néni nyelvismeretével is öregbíti a magyar nyilvános WC-k hagyományosan jó hírét. Ezért csak hálával tartozunk.

— Hát igyekeznek az ember. Nemcsak pénzért csináljuk mi ezt.

— Ezt látni is. Ügyszeret, szakismeret, lelkesedés jellemzi a magyar vécés néni, és ez mind nagyon jó. Ezen a területen nincs szégyelnevalónk. Megértük, hogy itt mindenki nyugodtan végezheti dolgát.

— Igyekszünk biztosítani a körülményeket, amennyire tőlünk telik. Ezt a kedves vendég is megérzi nálunk. A legtöbben megkönnyebbülve távoznak, persze, látni komor arcokat is, de erről nem mi tehetünk.

— Ilyen szempontból milyenek az emberek?

Közös könyv egy háborúról

Az Oszmán és a Habsburg Birodalom tizenöt éves háborújának hiteles forrásait tárták fel magyar és amerikai történészek. A Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének és az indiai egyetem oszmanisztika kutatói — akik a Magyar Tudományos Akadémia, valamint az Amerikai Tudós Társaságok Szövetsége és a Nemzetközi Kutatási Cserék Szervezete kutatási programjának részvevőiként négy év óta működnek együtt — a napokban Magyarországon megállapodtak abban, hogy közösen publikálják a tizenöt éves háborúról valló XVI—XVII. századi török dokumentumokat, amelyeket még a szakmabeliek is csupán hivatkozásból ismernek. Közös kötetük, amely a következő évben jelenik meg jelentős információkkal gaz-

dagítja mind a magyar, mind az egyetemes történelmet. E hosszú háború története ugyanis kevésbé ismert, forrásait nem dolgozta fel kellő mértékben a történetírás. A kézikönyv új adalékokkal szolgál az Oszmán Birodalomról, amely a XVI. század végén az európai nagyhatalmak félelmetes ellenfele volt, majd egy évszázad múlva hanyatló korszakát élte. Ez az európai hatalmi viszonyok megváltozását idézte elő. Az erőteljesedés egyik helyszíne Magyarország volt, az Oszmán és a Habsburg Birodalom itt vívott egymással véres háborúkat. Az 1591-től 1606-ig tartott tizenöt éves háború — amelyben a két világhatalom már egyenlő félként mérte össze erejét — az európai történelmet is meghatározta.

(MTI)

Sportcentrum egy balatoni völgykatlanban

Azok a sportegyesületek, sportolók, akik már megfordultak a Fonyódi Petőfi SE sportcentrumában, rendre csak úgy emlegetik e Balaton-menti sportbázist; „Mini Tata”. Nem véletlenül, mert amit a magyar sport első számú felkészülési bázisa, Tata „tud”, azt a kis Fonyód is majdnem képes reprodukálni. Úgy fest, hogy ezt egyre többen tudják már hazánkban, sőt az ország határain túl is...

A fonyódi stadion tervét már a második világháború előtt megálmodta, pauszpapírra is vetette egy lelkes helyi mérnök: Diószegi Ernő. A háború vihara azonban nullifikálta az akkor csupán község Fonyód sporttelképzéseit. A 60-as években viszont előkerült a Sipos hegy alatti völgykatlan stadionterve. E sorok írója szemtanúja volt, amikor *Hajba József* testnevelő tanár kisdíákjai ásókkal, csákányokkal faragni kezdte a fonyódi hegyoldalt, s kis pánvádlakkal szállították a gödrökbe a kitermelt földet. Persze mindez olyan próbálkozás volt, mintha valaki vödörökkel próbálná a balaton vizét kimereni. Ezzel viszont mégiscsak elindult valami, s évekkel később *Zákányi Kálmán*, a Petőfi SE elnöke már nem csupán öltöztető építette a „Kripta villa” helyett, hanem egy ifjúsági sportszállót is. 1980-ban pedig már Zákányiéék Somogy első korszerű sportcsarnokát avatták, helyezték üzembe.

Szóval kialakult egy vidéki sportközpont, melyet a megteremtők nem is csupán a saját, meg Somogy megye, hanem az egyetemes magyar sport szolgálatába kívántak állítani.

A pálya-, meg a csarnoképítő elnök ma már nyugdíjas. Az utód *Varjú István* viszont „nyughatatlan”. Erről győződünk meg, amikor a minap Fonyódon felkerestük a sportbázist. Ottjártunkkor nem csupán a balatoni nyár tombolt, hanem forrt az élet (egész napon át) a sportcentrumban is.

Hogy valóban „nyitott pálya” a fonyódi, azt igazolta; diákgyerekék rúgták a labdát a zöld gyepen. Tanár kísérőjük meg is jegyezte, hogy otthon, a Cívis városban, Debrecenben, úgysem mehetnek fiai az igazi pályára játszani. A keményre taposott salakon pesti, szegedi, meg pécsi atléták köröztek. Az egyik kapu mögötti gyepes részen sötétbőrű sportemberek hallgatták *Pisky Elemér*, a magyar UEFA válogatott csapat szakvezetőjének előadását. *Varjú István* ügyvezető elnök a háttérben be is mutatta arab vendégeit, akik Kuvaitból, Dubaiból, meg az Egyesült Arab Emírátsúkból érkeztek 32-en. Vezetőjük dr. Emir L. Humavani, azért beszélt magyarul, mert Pesten a TF-en végzett, mint labdarúgó-edző. Ősszel e csapatból húszan szintén a TF-en kezdenek tanulni.

Előbb egyesületét mutatta be az elnök, amely bizony 12 működő szakosztályaival (!) csöppet sem mini. No nem NB I-es csapatok sora található a Petőfinél, de...

— Az elődök által megteremtett objektumot halálos vettek lett volna nem benépesíteni. Városi tanácsunk, annak elnöke, *dr. Komáromi József* minden segítséget megad az eredményes működéshez. Így értük

el, hogy a 12 milliós évi költségvetésünk fedezetét mi magunk teremjük elő. Nem kapunk anyagi támogatást, hanem gazdálkodunk. Így nyaranta szép pénzt hoznak a külföldiek is. Svájci röplabdások mentek el, s most NSZK-beli fiatal sportolók lakják a sportszálló egy részét. Őket saját buszokkal (3 is van belőlük) hoztuk Stuttgartból, s visszük is őket, mert kell a hely a Balaton Kupa kézilabda-torna résztvevőinek. Pillanatnyilag nemcsak a 110 személyt befogadó modernizált szállodánkban van teltház, hanem béreljük — szállás céljára — a helyi szakmunkásképző kollégiumát is. Ugyanis másfél száznál több a vendégünk.

Persze nem a szállodán van a hangsúly, hanem, hogy a pályánkon, s a sportcsarnokban — télen, s nyáron — szinte minden igényt ki tudunk elégíteni a különböző felkészülést végző csapatoknak. Időnként versenyeket is fogadunk, lezajlott a Kézilabda Balaton Kupa. De jönnek a cselgáncsozók és más sportágak is.

— Itt a stadionban nem látjuk a vízi sporttelepünkön zajló életet, ahol *dr. Lukács Csaba*, a kajak-kenu szakosztályunk vezetője nyaranta TF-es, leendő testnevelőkkel rendszeres úszásoktatást tart, s évente legalább ezer gyereket tanít meg úszni. No meg szörfözni, vagy vitorlázni kis Optimist hajóinkkal — mondta többek között *Varjú István*.

Az elnök irodájában az itt járt csapatok zászlói között fő helyen egy bekeretezett vázlat látható. Egy tanulmányterv vizuális képe, melynek csak egyik része ismerős. A jelenlegi szálló, öltöző, étterem (konyha). A másik ezek leendő alakját mutatja be vázlatosan. Állítólag a kis sportegyesületnél a mai pénzszegény világban is megvan az elinduláshoz szükséges anyagi alap a korszerűsítéshez, amikor még több kényelem, s lehetőség fogadja majd — elsődlegesen a magyar — sportolókat a fonyódi sportközpontban. Talán nem is sokára.

Kovács Sándor

Bécs:

— Az osztrák fővárost is elérte a bajnoki labdarúgó mérkőzéseket kísérő erőszak hullám, miután a legutóbbi fordulóban az Austria Wien — Austria Salzburg találkozó befejezése után néhány tucat szurkoló összeespedt. Egy személy súlyosan megsérült, nyolcat letartóztattak. (AFP)

Belgrád:

— Vereséggel kezdte az új szezon a bajnoki címvédő Vojvodina labdarúgó együttese, amely a BEK első fordulójában a Bp. Honvéd csapatával találkozott. Az újvidékiek Ljubljanában vendégszerepeltek, és 2:0 arányban vesztek a helyi Olimpija elleni 90 percben. (Reuters)

Aranyérmek — arany remények

Még a magyar asztalitenisz (többszöri) fénykorában is csak a legtrikábban sikerült a fiataloknak olyan kitűnő eredményeket elérni, mint az elmúlt héten a Luxemburgban rendezett 32. ifjúsági és serdülő Európa-bajnokságon. A négy arany-, két ezüst- és hat bronzérem önmagáért beszél, s még az sem homályosítja el a jó szereplés fényét, hogy a szovjet reménységek a magyar mérleget is felmülműlték, s a nem hivatalos pontversenyben végül ők lettek az elsők. Erről nyilatkozott *Berczik Zoltán*, a „nagyok” szövetségi kapitánya:

— Mindenekelőtt gratulálni akarok egyrészt edzőkollégáimnak, másrészt a játékosoknak ehhez a nagyszerű szerepléshez — mondta. — Távolról is izgatottan figyeltem az eredményeket, s számomra a legörvendetesebb, hogy nemcsak a lányok versengésében, hanem a fiúk bajnokságában is jó telje-

sítményeket könyvelhettünk el. A serdülőkre gondolok, akik mindenfajta érmet gyűjtöttek, s mindenképp elölük várható el, hogy három-négy éven belül sikerül kimozdítani a magyar férfi asztalitenisz a jelenlegi holtpontról. Sajnos, az ifjúsági fiúkra ez nem mondható el. Itt ért a legnagyobb csalódás, a csapatot mindenképp az első négy közé vártam.

Berczik felnőtt keretében nyolc „luxemburgi” is bizalmat kapott, a július közepén megkezdett közös gyakorlások azonban *Zsarnóczi, Holló, Pagonyi, Bátorfi, Varga, Wirth Gabriella* és *Vera*, s *Éllő* nem vehetett részt, hiszen ők az EB-n indultak.

Az ifjúsági és serdülő EB-n idén 12 ország szerzett érmet, eggyel kevesebb, mint az elmúlt esztendőben. A részvétel viszont nagyobb volt, mert 31 nemzet indította fiatal játékosait. A magyarok mindössze egy ezüsttel maradtak el 1988-tól.

***

Az éremtáblázat élesoportja:

	arany	ezüst	bronz
1. Szovjetunió	6	4	5
2. Magyarország	4	2	6
3. Románia	2	—	3
4. NSZK	1	1	4
5. Svédország	1	1	3

1989. augusztus 1.

D Á T U M

5

Ötven éve történt

Az érdekszférák zenéje (II.)

A Hitler–Sztálin paktum megkötésének előzményei

Júniusban meg is kezdődtek a kereskedelmi tárgyalások Moszkvában a német követség és Mikojan kereskedelmi népbiztos között, „mágánügyben” német üzletemberek érkeztek Moszkvába, majd a tárgyalások Berlinben folytatódtak, s a Szovjetunió rövidesen 200 millió márka összegű hosszú lejáratú hitelt kapott Németországtól, előnyös feltételek mellett. Júniusban a politikai közeledés megteremtésére is megtette a szükséges lépéseket a szovjet diplomácia. 14-én *Astakhov* találkozózt *Parvan Draganoff* berlini bolgár követtel, s felkérte közvetítésre. A bolgár követ már másnap felkereste *Woermann* államtitkárt, s hosszú tárgyalás során ismertette, hogy amennyiben a Német Birodalom és a Szovjetunió között megnektámadási szerződés jönne létre, akkor ez elegendő volna a Szovjetunió biztonságának szavatolására, s ez esetben a szovjet nem köthetne megnektámadási szerződést Angliával. *Woermann*, felismerve a megnyíló lehetőségeket, nyomban jelentéstételre szentelt *Hitler*hez.

A Führer kapva kapott az ajánlaton. Erre nemcsak gatlás-

talansága ösztönözte, hanem katonapolitikai helyzete is. Az első világháborúnak német alapossággal kidolgozott története ugyanis a császári Németország vereségét a kétféle háború tényében vélte felfedezni. Egy új háború kirobbantásának pillanatában sorsdöntő jelentőségűnek tartotta a német vezetés, hogy ilyen helyzetre sor ne kerülhessen. *Hitler*nek nem voltak erkölcsi aggályai, hogy független államok sorsa fölött döntsön. Készen állott arra, hogy megfizesse a Kreml által kért árat a szovjet semlegességért. *Ribbentrop* ezért magabiztosan közölte Japánnal (VI. 16.), hogy megnektámadási szerződés kötése-re kerül sor a Szovjetunió és Németország között.

Sztálinnak azonban alaptermészeté lévén a gyanakvás, csak igen óvatosan haladt előre, mindig készen arra, hogy visszavonulót fúvasson. A maga bevált módján apró engedményekkel mindig akkor ösztönözte a németeket a további tárgyalásokra, amikor úgy érezte, hogy Berlin már a szakításra gondol. *Sorge* dr. tokiói információi alapján meggyő-

ződhetett ugyan arról, hogy *Hitler* komolyan kívánja a megegyezést, de a várakozó álláspont csak javított a Szovjetunió tárgyalási helyzetén.

Az alsóbb szinteken a tárgyaló felek hamarabb megértették egymást. Július 27-én a berlini *Ewest* kisvendéglőben *Schnurre* német követségi tanácsos, *Astakhov* szovjet ügyvivő és *Babarin*, a szovjet kereskedelmi misszió vezetője, fehér asztal mellett, a legnagyobb egyetértésben vázolták fel Kelet-Európa felosztását. Párnapra rá *Ribbentrop* is beavatkozott a tárgyalások menetébe, s augusztus 3-án *Schulenburg* arról biztosította *Molotov* külügyi népbiztost, hogy Németország elismeri a baltikum és lengyelországi szovjet érdekeket. A németek kifejtették, hogy a két állam kapcsolatában nincsen olyan probléma, mely ne lenne kölcsönös megelégedésre megoldható. Hajlandók voltak a párbeszéd folytatására, amennyiben a szovjet kormány a német—orosz kapcsolat új alapokra kívánja helyezni.

Augusztus 12-én, tehát ugyanazon a napon, amikor *Vorosilov* megkezdte a tárgya-

lásokat az angol—francia katonai küldöttséggel Moszkvában, *Astakhov* Berlinben közölte *Rippentrop*tal, hogy kormánya hajlandó fogadni a német kormány kiküldötteit politikai tárgyalások céljából. Ebből is látszik, hogy a nyugatiakkal szemben észlelt „mélyreható ellentétet” már a politikai tárgyalások során jelentkeztek, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy London és Párizs nem volt hajlandó az orosz segély fejében független államokat feláldozni. Többről volt szó tehát, mint egyszerűen orosz segélycsapatok küldéséről Lengyelország vagy a Baltikum területére. Csak szemfényvesztésként hivatkozhatott később *Vorosilov* az *Izvesztijának* adott interjújában (VIII. 29): a „Szovjetunió csak akkor működhetne együtt a francia és brit haderőkkel, ha felhatalmazták volna Lengyelország területén... A brit és francia delegáció nem értett velünk egyet ebben a kérdésben... Ezért szakadtak meg a tárgyalások”.

Ezek a katonai megbeszélések még javában folytak, amikor *Sztálin* 19-én este közölte a

Politbüroval, hogy egyezményt köt a németekkel. (A lengyel kormány csak egy nappal később, augusztus 20-án, döntött véglegesen olyan értelemben, hogy nem engedi be területére az orosz csapatokat, még segítség formájában sem!)

Ribbentrop már 14-én felajánlotta, hogy „bármikor hajlandó Moszkvába repülni”, de az óvatos *Molotov* erre csak 26-át vagy 27-ét tartotta alkalmas időpontnak. A türelmetlen *Hitler* ekkor személyesen is beosztotta a diplomáciai tárgyalások arénájába, s személyes táviratot intézett *Sztálin*hoz. Ebben újjólag megígérte a szovjet kívánságok teljesítését — maradvéktalanul — és kérte, hogy fogadják *Ribbentrop*ot 22-én, de legkésőbb 23-án.

Vorosilov augusztus 21-én a nyugati hatalmakkal folytatott katonai megbeszéléseket „az őszi hadgyakorlatokra” való hivatkozással bizonytalan időre elnapolta. Aznap este *Hitler* a *Berghof*ban, vacsora alatt, egy cédulára írt híradást kapott. Kipirulva nézett maga elé, majd akkorát csapott az asztalra, hogy azon megcsörrentek a poharak. „Megvan, megvan!” — kiáltotta látható örömmel. Az étkezés után adta körbe *Sztálin* kedvező választáviratát.

Az éjszakai égboltot a szokatlan északi fény festette vörösré. „Ez sok vért jelent” jegyezte meg prófétai előrelátással a Führer.

Augusztus 23-án délben megérkezett egy négymotoros FW 200 Condor repülőgépen a német küldöttség a szovjet fővárosba. *Sztálin* saját személygépkocsiját küldte az illusztris vendége elé, s *Ribbentrop* „örömteli meglepetésére” személyesen fogadta a III. Birodalom külügyminiszterét. A tárgyalások három óra hosszat folytak, majd kis megszakítással éjfél utánig elhúzódtak. Akkor írták alá a megnektámadási szerződést és a titkos záradékot. Ezzel megpecsétlődött Lengyelország, a balti államok és a román kézen lévő Besszarábia sorsa. Annak idején ezekért a területekért Nagy Péter cár — *Sztálin* példaképe — húsz évig tartó háborút viselt, most mindez harc nélkül hullott az utód ölébe. Így nem csoda, hogy ragyogó volt a hangulat, pezsgősdugók durrogtak, s *Sztálin* pohárköszöntőt tartott *Hitler* egészségére, mivel tudja, hogy „mennyire szereti a német nép az ő Vezérét”.

Augusztus 31-én *Molotov*, a német nagykövet által „ragyogónak” minősített beszédében méltatta a *Sztálin* által elért eredményt a Legfelsőbb Szovjet előtt, a testület még aznap este ratifikálta a Németországgal kötött megnektámadási egyezményt. Másnap hajnalban elindult végzetes útjára a második világháború.

Dr. Páva István

Köszöntjük

BOGLÁRKA

nevű kedves olvasóinkat

A Boglárka régi magyar női név felújítása. A boglár elavuló szó, jelentése: fémveretes, ékköves, gyöngyös, zománcos, gomb alakú ékítvány. A boglárka egy sárga virágú növénynek is a neve. Az eredeti névadás az ékítvány jelentésére utal, a felújításban a virág jelentésének is szerepe volt.

Védőszentje Anthusa (görögül anthosz=virág), előkelő seleucia (Kisázsia) hölgy, aki Valerianus császár idején üldözést szenvedett hitéért, majd megszabadulva a pusztaságba vonult, és ott 23 évig imádságos, Isstenbe merült életet élt. 280 körül halt meg.

A Nap két: 4.21 órákor nyugszik: 19.20 órákor

A Hold két: 3.43 órákor nyugszik: 19.23 órákor

— Hétfőn Belgiumba utazott a műzsi Bartók Béla kórus kora hajnalban. Az együttes 14 napig tartózkodik Rooselare városkában, ahol 3-4 alkalommal műsoros esten mutatkoznak be holland vendéglátóiknak. Ezzel viszonzozzák azok tavalyi látogatását.

— Udvardi Erzsébet festőművész biblikus képeiből nyílt kiállítás Mánfán, az Árpád-kori templomban. A tárlatot az érdeklődők szeptember 31-ig láthatják.

Üzletelni tudni kell

A Balaton déli parti strandjainál, vagy másutt parkoló magyar rendszámú gépkocsik ablaktörői alatt a minap feltűnő színű röplapokat találtak a tulajdonosok, akiket egy határmenti osztrák városka valóban élelmes kereskedője invitált vásárlásra. Nála, és számos más hasonló üzletben is természetesen megtalálhatók a HI-FI tornyok, a színes televíziók, meg a fűnyírógépek is. Az újság csak annyi, hogy ennél az osztrák kereskedőnél most már megbontva is (nesze neked várendelet).

Kétségkívül, de mondhatjuk azt is, hogy szerencsére, mi magyarok, manapság már nem tudjuk szórni külföldön a kevéske kis valutánkat. Pedig arra

a jelek szerint az osztrák boltok ma is nagyon számítanak.

Július 29-én délidő Fonyódon. A hajóállomás táján hangos újságárus kínálja a lapját, németül. Akadnak is vásárlók szép számmal, akiknek a Münchenben aznap reggel megjelent Bild Zeitung kerül a kezébe. Csekélyke 38 forintért (igaz, az ötvenesből nemigen kér vissza senki.). Münchenből Fonyódra a jelek szerint 6-8 óra alatt eljut egy friss újság. Mikor lesz ez elmondható a mi lapunk, a Dátum esetében is?

Kovács Sándor

Oxfordi professzor Dombóvárrott

Reg Wright, az Oxfordi Egyetem nyugalmazott professzora három napos tanfolyamot tart Dombóvárrott augusztus 2-4-ig. Előadásainak témája a szociális munka és az egészségügyi ellátás angliai helyzetének összefüggése. A zártkörű rendezvényen 15-20-an vesznek részt, többsé-

gükben olyanok, akik a tervek szerint a szeptemberben induló Szomszéd-ház, családsegítő iroda munkájába szeretnének majd bekapcsolódni. Az irodát azzal a szándékkal hozzák létre, hogy a jogi, a pszichológiai tanácsadáson kívül a munkanélkülieket is segítse a társadalmon belül maradásban.

- Halló, Művelődési Minisztérium?
- Parancsoljon, Fábriné vagyok.
- Szeretnék érdeklődni a miniszter úr egészségi állapotáról.
- Köszönjük szépen, jobban van. Még ebben a hónapban pihennie kell, utókezelés alatt áll. Augusztus végén megkezdni a munkát.
- Glatz Ferenc mindig makkegészséges, kisportolt embernek látszott. Az új munkahelye közrejátszott ebben a hirtelen betegségben?
- Volt egy régebbi gyomorfekélye és most kapott egy gyomorvérzést. Nem valószínű, hogy ez a munkahelyével összefügg.
- Köszönöm szépen. Gyógyulást kívánunk!

— Gy.Á. —

Balatoni kulturális programok

Siófok, augusztus 1-én 20.30 órákor templomi hangverseny (a római katolikus templomban). Közreműködik: Richard Townend (Anglia) orgonán. Augusztus 2-án 21 órákor Folklórműsor (Magyar Állami Népi Gyűjtemény műsora a szabadtéri színpadon.) Augusztus 3-án 21 órákor Zoltán Erika koncertje a szabadtéri színpadon. (Eszé esetén augusztus 4.)

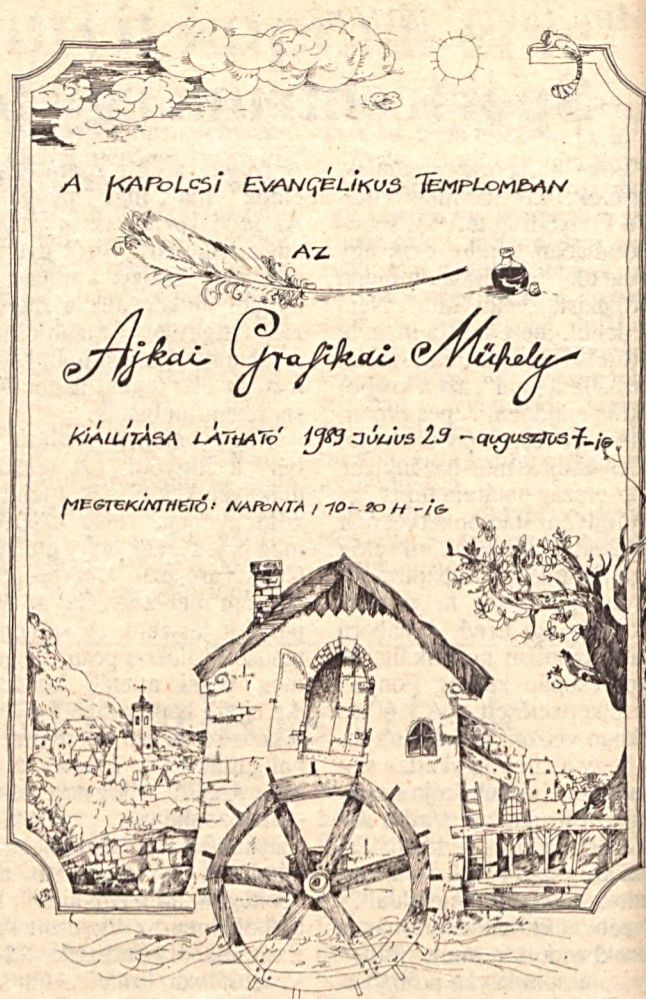
Boglárlelle, augusztus 4-én 21 órákor a Budapest Táncegyüttes műsora, augusztus 5-én 21 órákor Zoltán Erika koncertje. (Eszé esetén 7-én 21. órákor) A pincetárlatban, Czugh János fazekas, a Népművészet mestere kiállítása. Nyitva: 1989. augusztus 5-27-ig, délelőtt 10-12 óráig, délután 15-18 óráig, hétfőn: szünnap.

— A Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt körshelyi szervezete ünnepélyes zászlóbontó és tagtoborzó gyűlést tart augusztus 4-én a tanácsháza nagytermében.

Régen mondták

Az általános szavazati jog nem dogma, hanem eszköz; aszerint, hogy miféle népnek adjuk a kezébe, ez az eszköz nagy szolgálatokat tesz birtokosának vagy megöli.

(Amiel)

A KAPOLCSI EVANGÉLIKUS TEMPLOMBAN

KIÁLLÍTÁSA LÁTHATÓ 1989 JÚLIUS 29 - AUGUSZTUS 7-ig

MEGTEKINTHETŐ: NAPONTA 10-20 H-IG

Totónyeremény-tájékoztató

A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság tájékoztatása szerint a Totó 30. játékhetére 6 258 887 darab szelvény érkezett be.

A nyeremények:

13 plusz egy találatos szelvény 4 darab, nyereményük egyenként 1 651 273 forint, 13 találatos szelvény 3 darab, nyereményük egyenként 1 042 909 forint, 12 találatos szelvény

503 darab, nyereményük egyenként 9676 forint, 11 találatos szelvény 9802 darab, nyereményük egyenként 497 forint, 10 találatos szelvény 85 180 darab, nyereményük egyenként 86 forint.

A közölt adatok nem véglegesek, a szelvények ellenőrzése még tart.

HIRDESSEN POSTAI FELADÁSSAL!

Kedves Olvasó! Ha kitölti ezt a szelvényt, borítékba teszi és feladja címünkre:

DÁTUM RT. 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7.

három napon belül olvashatja hirdetését (fizetés utólag, kiküldött csekkünkön).

Megrendelő neve: .....

Címe: .....

Hirdetés szövege: .....

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Hogy tetszik lenni? 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00-11.00: Napközben. 11.00: Irodalmi világhír. 11.30: A kolorádóbogár. 12.45: Világhírlap. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.10: Magyarán szólva. 14.25: Orvosi tanácsok — a kávéfogyasztásról. 14.30: Dzsesszmelódiák. 15.00: Kapcsoljuk a debreceni körzeti stúdiót. 15.30: Martin Frey: Kis mesék a zongorán. 15.40: Alföldi népdalok. 16.00: Tizenhat óra. 16.10: Szívesen hallgatunk. 17.00: Tudósok a közéletben. 17.30: Beszélni nehéz. 17.45: A Szabó család. 19.15: Szerelem és halál. 20.15: Lakás-helyzetek. Fialatok otthon nélkül. 20.45: Operabérlés. Verdi: Traviata. 21.45: „Hajszálgyökerek” 22.00: Hírvilág. 22.30: Kapcsoljuk a 6-os stúdiót. Ella Péter Domenico Scarlattisonátákat játszik csembalón. kb. 23.30: A Svájci Olasz Rádió énekkara Monteverdi madrigálokat énekel.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Kölyökrádió. 8.52: Orroló. Mosonyi Alíz meseregénye folytatásokban. 9.05: Népdalkörök pódiuma. 9.30: Maximális sebesség nincs... Forma-1 híradó. 9.40-11.00: Rivaldafényben. 11.05: Világújság. 11.10: Térkép és útravaló. 11.30: Balatonrádió. 12.10: Aszali muzsika. 13.05: Monte Christo grófja. 14.00: Mi történt? Müller Tibor műsora. 15.05: Könyvről — könyvről. 15.15-17.30: Csúcsforgalom. 17.05: A Csúcsforgalom folytatása. 17.30: Az Ifjúsági Osztály műsora. 18.30: Pop-regiszer. 19.30-20.00: Talpalávaló. Táncháztörténet. Muzsikáról fiataloknak. 21.05: Tangentor. Kampis Péter kisregénye rádióra alkalmazva. 21.34: Az „I Saloni” zenekar játszik. 21.58: Operethistóriák. 23.15: Fialat előadók fesztiválja. 23.55-0.14: A Svájci Dzsesszkvintett játszik.

BARTÓK RÁDIÓ

9.08: Lehotka Gábor orgonahangversenye a Zeneakadémia nagytermében. 10.45: Basszusáriák. 11.10: A Venetoi Szólisták olasz barokk koncertokat játszanak. 11.52: A Zürichi Tonhalle vonósnegyes játszik. 12.40: Magyar zeneszerzők fúvós műveiből. 13.05: Rockzene CD-n. 13.52: Híradás a kertből. Rainer Brambach, Erwin Jaecle és Kurt Marti svájci német költők versei. 14.07: Híres karmesterek felvételeiből. 15.30: Bionitmus. 15.50: Schumann: a-moll vonósnegyes. (Budapest vonósnegyes). 16.15: Haydn: C-dúr szimfónia No. 97. 16.45: Schönborg: Mózes és Áron. Négyfelvonásos opera. 18.30: A Magyar Rádió szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsora. 19.05: A Magyar Rádió német nyelvű nemzetiségi műsora. 19.35: Új lemezeinkből. 20.37: Alternatív diszkó. 21.24: Fischer Annie zongorázik. 22.20: Országok, tájak népzeneje. Svájc. 22.45: Magyar Írás. A Rádió irodalmi hetilapja.

TV1

9.00: Képűjság. 9.05: Tévétorna nyugdíjasoknak. 9.10: Arany. Olasz dokumentumfilm-sorozat. 9.50: Monsieur René Magritte. Angol film. 10.35: Pannoráma. 11.20: Mozgató. 11.30: Képűjság. 16.40: Hírek. 16.45: Pannon Krónika. 16.55: Hírek német nyelven. 17.00: A pécsi körzeti stúdió szerbhorvát nyelvű nemzetiségi magazinja. 17.30: RTV Közönségszolgálat. 17.35: Reklám. 17.40: Érdekházasságok. Vladimir Neff regényének cseh-szlovák tévéfilm változata. 19.00: Műsorajánlat. 19.05: Reklám. 19.10: Esti mese. 19.20: Reklám. 19.25: Közlemények — Műsorajánlat. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: A világ nélkül. Francia tévéfilm-sorozat. 21.00: Reklám. 21.05: Stúdió '89. 21.50: A Gondolkodó arcképcsamoka. Vallomások Lukács Györgyről. 22.45: Híradó 3.

TV2

17.25: Képűjság. 17.35: TV2. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek!

Rádió, televízió

18.48: Mozaik. 19.00: Kettős csapás. Jugoszláv tévédráma. 20.29: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.30: Meghökentő mesék. Angol tévéfilmsorozat. 21.57: TV2. 22.00: Szimultán. kb. 22.45: TV2. Napzárta.

SKY CHANNEL

6.30: Üzleti hírek. 7.00: DJ Kat Show. 9.30: Panel Pot Pourri. 11.00: Sullivanék. Filmsorozat. 11.30: Skykrónika. 12.30: Gond-fórum. 13.00: Egy másik világ. Amerikai filmsorozat. 13.55: A Skytext oldalai. 14.50: Változó világ. Filmsorozat. 16.15: The Lucy Show. Vígjátéksorozat. 16.45: Fürtöske. Rajzfilmsorozat. 17.00: Visszaszámlálás. 18.00: Eurosport.

SUPER CHANNEL

7.00: Hírek. 7.05: Időjárás. 7.09: Üzleti hírek. 7.30: Hírek, időjárás. 7.39: Üzleti hírek. 8.00: Időjárás. 8.02: Egyveleg. 15.30: Nino Firetto zenés műsora. 16.30: Forró drót. 18.30: Tracking. 19.30: Csak tanároknak! Vígjátéksorozat. 20.00: Sport. 21.50: Világhíradó. 22.00: Az angol futball-liga legizgalmasabb mérkőzései. 23.00: Amerikai profi kosárlabda. 0.00: Hírek, időjárás. Egyveleg.

TV5

16.05: Nyári varieté. 17.05: Újvilág. 18.05: Hírek, időjárás. 18.10: Pihenő-idő. 18.30: Vágtató képzelet. 19.00: Számok és betűk. 19.30: Haminc millió barát. 20.00: A nagy sakktábla. 22.00: Tv-híradó. 22.30: Időjárás. 22.35: Filmklub. 0.00: Esély a daloknak. 0.30: Hiányjelek. 45: Műsorzárás.

SAT1

6.00: Jó reggelt a SAT1-gyel! 9.00: Hírek, időjárás. 9.05: Műsorelőzetes. 9.10: Lassie. Kalandfilmsorozat. 9.35: Pixi az égi kakukkfészekben. 10.00: Hírek, időjárás. 10.05: Közkórház. 10.50: Ötletek a háztartáshoz. 11.00: Hírek, időjárás. 11.05: Kettőn visszaüt-

nek. Amerikai háborús film. 13.00: Tévétőzsdé. 14.00: Horoszkóp, műsorelőzetes. 14.05: Kimba, a fehér oroszlán. Japán rajzfilmsorozat. 14.30: Lassie. Kalandfilmsorozat. 14.55: Az aranylovás. 15.05: Közkórház. 15.50: Ötletek természetbarátoknak. 16.00: Élve vagy halva. Westemsorozat. 16.25: Az aranylovás. 16.35: Bonanza. Westemsorozat. 17.35: Hírek, időjárás. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Bumper körlete. Krimisorozat. 18.45: Hírek. 19.00: Szerencsekerék. 19.30: Cannon. Krimisorozat. 20.25: Időjárás. 20.30: Különleges osztag. Ausztrál krimisorozat. 21.25: Hírek. 21.30: Háman egy diványon. Filmvígjáték. 23.30: Hírek, sport, időjárás. 23.40: Barbara. NSZK-film. 1.10: Műsorelőzetes.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ

1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: Hírek. 8.20: Tv-naptár. 8.30: A kis világ. 9.00: Nyári program. 14.55: Oktatóműsor. 15.25: Műsorismertetés. 15.30: Hírek. 15.40: Rádiós program. Éjszakai műsor ism. 16.30: Magyar hírek. 17.45: Hírek. 17.55: Tv-naptár. 18.05: Számok és betűk. 18.25: Tudományos program. 19.10: Időjárás. 19.13: Hírek. 19.18: Rajzfilm. 19.30: Tv-napló I. 19.53: A mai sport. 20.00: Lottóhúzás. 20.05: Két asszony között. Angol játékfilm. 21.40: Tv-napló II. 22.00: Dialógusok. 23.00: Hírek külföldi turistáknak. 23.05: Rádiós program. Éjszakai műsor. 1.50: A szerdai műsor ismertetése.

2. műsor: 19.30: Tv-napló. 20.00: Komolyzenei műsor. 20.45: Hírek. 20.50: Külföldi dokumentumműsor-sorozat. 21.35: Az ablak. Szórákkoztató. 23.05: A szerdai műsor ismertetése.

A Sky Channel, a Super Channel, a TV5 és a SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold.

A világ magyarjai
szólnak a világ
magyarjaihoz

A Babits Kiadó havi
irodalmi,
természettudományos

folyóiratának

már a 4. száma kerül ki
augusztus 25-én
a nyomdából

Megrendelhető a kiadónál és
bármely postahivatalban

Ára 49,— Ft

Terjedelme 176 oldal

APRÓHIRDETÉS

Eladó 5000 km-t futott garanci-
ális Dacia TLX. Érdeklődni: (74)
14-897 17 óra után.

Pécsett Mecsek oldalán 380 öl
összközműves építési telek eladó.
Telefon: 74/11-672 vagy 666-809.

Kétéves platós ZUK friss mű-
szakival, és PI-s 1200-as Lada el-
adó. Szekszárd, Csatári u. 52. II/7.

Pécsi, 53 m²-es, kétszobás, er-
kélyes szövetkezeti lakás a József
Attila úton eladó, 20 000,— Ft/m².
Telefon: 72/31-289.

Hirdetését telefonon is feladhatja:

(74) 16-277	(75) 37-060
(74) 13-603	(74) 16-094
(74) 14-626	(74) 11-109
(74) 16-854	(74) 13-773
(74) 11-946	(74) 14-452
(74) 40-476	(74) 11-672
(74) 16-184	(74) 15-271
(74) 66-779	(74) 12-471
(74) 12-061	(74) 65-174

Újra itt a nyári vásár a Szekszárd Skála mindenkit vár!

Egységes 30%-os engedménnyel
jelentkezik az új ár!

Konfekció osztályunkon:

Bébi-lányka kínai ruhák, női vászonruhák,
bakfis indiai ruhák és kamasz férfi ballonnadrágok.

Divatosztályunkon:

Férfi ingek:	216 forinttól 321 forintig.
Gyermek póló:	175 forintért
Női póló:	289 forintért
Női fürdőruha:	625 forinttól 902 forintig.

Méteosztályunkon:

Karton:	86,50 helyett 61 forintért 101 helyett 71 forintért
Import szövet:	95,50 helyett 67 forintért
Batiszt:	94,50 helyett 66 forintért

Függöny, kísérfüggöny és műszórmedarabok.

Cipőosztályunkon:

Női szandálcipő:	674 helyett 472 forintért
Női szandál:	719 helyett 503 forintért, 740 helyett 518 forintért, 791 helyett 554 forintért
Női papucs:	429 helyett 300 forintért

Most olcsóbban,
július 31-től augusztus 13-ig!

KONZUM ÁRUHAZ

NYÁRI VÁSÁR —KONZUM VÁSÁR!

júl. 31—aug. 12-ig

(Pécs, Kossuth tér)

Az ABC-ben:

- Pulykamáj
- Pulyka far-hát

150 Ft helyett 85 Ft/kg,
25 Ft helyett 12 Ft/kg,

AZ IPARCIKK SZINT KÉSZLETÉBŐL:

- GOLD-STAR videójátszó
- Olasz BMX kerékpár

23 900 Ft helyett 22 900 Ft-ért,
12 200 Ft helyett 8 900 Ft-ért,

RUHÁZATI AJÁNLATUNK.

- Női vászon kosztüm
- Női ruha
- Bakfis kétrészes pamut ruha
- Női Levi's farmer alj
- Férfi vászon zakó
- Férfi import dzseki
- Férfi ing
- Fehér, hímzett jersey (160 cm széles) 100 Ft/m, amíg a készlet tart!

2430 Ft helyett 1460 Ft-ért,
2950 Ft helyett 1770 Ft-ért,
940 Ft helyett 560 Ft-ért,
970 Ft helyett 560 Ft-ért,
990 Ft helyett 590 Ft-ért,
2700 Ft helyett 1620 Ft-ért,
2800 Ft helyett 1680 Ft-ért,
480 Ft helyett 330 Ft-ért,

Szebbnél szebb NŐI FÜRDŐRUHÁK 40%-os ENGEDMÉNNYEL!

- Pierre Cardin bikini
- Izraeli bikini
- Izraeli egyberészes fürdőruha
- Kismama fürdőruha

949 Ft helyett 570 Ft-ért,
1390 Ft helyett 830 Ft-ért,
1490 Ft helyett 890 Ft-ért,
977 Ft helyett 590 Ft-ért

Női Szandálok, Maradék Szőnyegpadlók 40%-os Engedménnyel Vásárolhatók.

Augusztus 6-án VASÁRNAP 9 órától 14 óráig NYITVA TART
A RUHÁZATI SZINT! MEGLEPETÉSEKKEL, EGYEDI
VÁLASZTÉKKAL VÁRJA A VÁSÁRLÓKAT!

KONZUM ÁRUHAZ

Megjelenik

Csáth Géza: Napló 1912–1913

Ára: 80.— Ft

Babits Kiadó, Szekszárd

Keresse a könyvárusoknál!

Hirdetésfelvevőt keresünk, magas jutalékkal!

(Telefon szükséges)

Felvilágosítás: (74) 16-277
(74) 13-603

Kánikulában

fotó: —ka—

Legyen a lengyeleknek

Kéthetes lengyelországi útja után segélyakcióra hívta fel hit- és honfitársait Remmers, szászországi környezetvédelmi miniszter.

A politikus, aki egyben a német katolikusok egyik vezető

egyénisége is, helyénvalónak érzi az aggodalmat, s ezért élelmiszer- és ruhagyűjtést indítványoz.

Szerinte ez az állami és Közös Piac által nyújtott segítség jó kiegészítője lehetne.

Lehülés várható országos esővel

Túlnyomóan borult idő lesz, országos esővel, zivattal a déli, délnyugati szél zivatarok környezetében viharossá fokozódik, majd a szél északnyugatra fordul, és a Dunántúlon tar-

tósan erős, időnként viharos lesz. Lehülés kezdődik. A legmagasabb nappali hőmérséklet kedden általában 17, 22 fok között, délkeleten még 25 fok körül alakul.

Chilei csili-csala

Népszavazás — tét nélkül

Ez még annál is unalmasabb, mintha az ember olyan futballmeccset nézne, amelynek már tudja az eredményét — mondta az újságíróknak Carlos Camus chilei főpap, a déli Linares egyházmegye püspöke, amikor arról faggatták, hogy mit vár a vasárnapi népszavazástól. Az alkotmány előírja, hogy ilyen fontos kérdésekben népszavazást kell kiírni, s ha kiírták, akkor kötelező azon részt venni, mert a távolmaradókat több mint 90 dollárnyi bírsággal büntethetik.

Valóban előre lefutott mérkőzésről volt szó. A szavazók több mint 90 százaléka igent mondott a módosításokra, pedig félt: sokakat megteveszthet az a tény, hogy Pinochet elnök ugyanúgy a javaslatok elfogadására buzdítja a népet, mint a nemrégiben még illegálisba kényszerített ellenzék.

A diktátor és az ellenzék együttes fellépése is mutatta, hogy a jóváhagyott 54 változtatás nem teremti meg a demokráciát a dél-amerikai országban. A tábornok-elnök kénytelen volt elfogadni, hogy a leendő államfő és a változatlanul működő Nemzetbiztonsági Tanács jogkörét jócskán csökkentik a parlament javára, de az ellenzéknek is bele kellett nyugodnia abba, hogy most többet nem tehet, mint megteremtíti a törvényes keretet a demokratizáláshoz, amelyhez majd az elnökválasztáson elért esetleges sikere után hozzákezdhet, immár alkotmányos nehézségek nélkül.

Decemberben választanak új államfőt és parlamentet Chileben, és valamennyi felmérés

azt mutatja, hogy a katonai kormányzattal szemben álló mérsekelt polgári ellenzék fog győzni. A józanabb elemzők azonban számolnak azzal is, hogy a katonai kormányzat 16 éve alatt elért vitathatatlan gazdasági sikerek nem lesznek hatástalanok a szavazókra, s jelentős szerephez jutnak azok a politikai erők is, amelyek a pinocheti politika folytatását szeretnék, de az agg tábornok nélkül.

Az 1980-ban elfogadott alkotmány lehetőséget is adott volna erre. Ennek alapján hozták létre ugyanis azt a Nemzetbiztonsági Tanácsot, amelyben a hadsereg három haderőnének és a rendőrségnek a parancsnoka lényegében vétőt emelhetett a törvényhozás döntéseivel szemben, s szükség esetén akár az elnök mozgásterét is korlátozhatta. A törvényhozás jogi úton sem léphetett fel a Nemzetbiztonsági Tanács ellen, mert az alkotmány lehetetlenné tette, hogy a parlament módosítsa az alkotmányt.

A mostani módosítások változtattak ezen a helyzeten. Éppen ezért mondhatta a hasonlatokat kedvelő Camus püspök, hogy az 1980-as alkotmány a demokrácia kényszerzubbonya volt, a vasárnapi referendum azonban kioldotta e kényszerzubbony kötelekeit. De ettől a kényelmetlen ruhadarabtól Chile majd csak akkor szabadulhat meg, ha az ellenzék nyeri meg a decemberi választásokat, amelyeknek már igen-csak lesz tétjük.

Gózon István,
MTI-Panoráma

Holnapi számunkból megtudhatják,

hogy válhat-e a proletariátus a parasztság kizsákmányolójává

Vájatlan vasutas fülek

A balesetet — kisiklott egy teherszerelvény négy kocsija —, az okozta, hogy az egyik vagon kereke repedt volt, és a váltókon való áthaladáskor olyan nyomás hárult rá, hogy kettétörtött. A szakértői bizottság megállapította, a baleset bekövetkezéséért okolható az a dolgozó, aki kalapácsával vé-

gigítőtegi indulás előtt a vas-kerekeket. Neki ugyanis hallani kellett volna, hogy nem cseng tisztán a kerék.

A roncsok mellett állók közül, megszólalt zenetanár ismerősöm: — Úgy veszem észre, a vasúti dolgozók zenei képzése még hiányos.

csz.

Havannai emberük?

Havannában őrizetbe vették José Abrantes tábornokot, volt belügyminisztert és vele együtt több más volt belügyi vezetőt. A minisztérium néhány jelenleg is dolgozó magas rangú tisztjét lefokozták.

Abrantest és társait azért tartóztatták le, mert a kubai belügyminisztériumban az elmúlt időben történt vizsgálatok alapján törvénysértésekre de-

rült fény. Mint a sajtó írta, a kubai pártvezetés azért döntött az őrizetbe vételek mellett, mert fel akarja számolni a kubai társadalom elveivel és törvényeivel összeegyeztethetetlen olyan jelenségeket, mint az államérend szemponjtól fontos információk elhallgatása vagy manipulálása, a korrupció vagy annak eltűrése, a hűtlen kezelés és az üzérkedés.

Az ígéretések földje

Életünket és bérünket?

Alig öt hónapja létezik és működik (működik?) a korábbihoz képest liberálisabb bérszabályozás és máris elhangzottak az első figyelmeztetések: vigyázat, az év első hónapjaiban a bérek, úgymond „elszaladtak”! Mi több: a Gazdasági Reformbizottság három évre szóló programtervezete szerint „a bérszabályozás jogi liberalizálása” is „viszonylagosan előreszaladt az ehhez szükséges feltételek... kialakulásához képest... A még fennmaradt korlátozó szabályozás további liberalizálásával várni indokolt”.

Világos, egyértelmű állásfoglalás. Igaz, hogy semmi új nincs benne, mert a béreform korábbi elhatározásakor felelősen gondolkodó szakemberek tucatjai figyelmeztették a politikat, és államigazgatási vezetőket, hogy a deklarált béreformnak a legelemibb feltételei is hiányoznak, az ezzel kapcsolatos ígéretés tehát nem más, mint közönséges felelőtlenység. Későbbi elemzések feladata, hogy a béreform ígéreteinek mennyi közülük van a mostanság elszaporodó bérkövetelésekhez?

A követelések persze jogosak! Ha a majd húsz éve dolgozó és szakmailag elismert pedagógusok havi fizetsége a hétezer forintot sem éri el, akkor aligha vitatható a fizetésemelések jogossága. És ugyanezt követelhetné az a sebész, aki havonta félutcat műtétet végez, immáron ugyancsak majdnem

húsz éve, s ugyancsak alig hétezerért. Meg az építésmérnök, aki történetesen a kivitelező iparban dolgozik, sok százmilliót beruházások mérnöki irányítójaként majdnem forint-ra annyiért, amennyiért a sebész operál.

A legfrissebb statisztikai adatok szerint hazánkban a nettó átlagbér 6661 forint, az átlagkereset pedig 7015 forint. Ha a kétkeresős és kétgyermekes családot vesszük alapul, akkor az egy személyre jutó átlagkereset 3507 forint és 50 fillér. Szó se róla, valamivel több mint 1000 forinttal meghaladja a létminimumot, s úgy félezer forinttal még a társadalmi minimumnál is magasabb ez az összeg. S az iménti számok egyúttal azt is jelentik, hogy a magyar nemzeti munka leértékelődése magába foglalja az egész bérezési rendszer leértékelődését is. Ráadásul az elmúlt másfél évtizedben végzetesen — és úgy látszik visszavonhatatlanul — megbomlott a munkahelyi keresetek és a különböző juttatások közötti — korábban is csak viszonylagos — összhang.

Jobb megbékülni azzal a roppant kínos és lehángoló gondolattal, hogy a közvélemény reményeiben élő béreformra éppúgy nincs lehetőség manapság, mint ahogy nem volt mód rá az adóreform elhatározásakor sem. Magyarán egyszerűen: belátható időn belül Magyarországon nem lehet érdemleges béreformra, a

megélhetési gondokat valamennyire is könnyítő béremelésre számítani. A számtalan ok közül most csak két tényezőt érdemes említeni: változatlanul tartja magát az a végtelenségig leegyszerűsített elmélet, miszerint elosztani csak azt lehet, amit megtermeltünk. Következésképpen senki és sehol nem figyel a fordított irányú összefüggésre, hogy tudniillik a bérezés és általában a meglévő anyagiak elosztásának mindenkori rendje miként befolyásolja a gazdaság teljesítőképességét. A bérezés a maradékelv alapján történik, vagyis szó sem lehet annak megfontolásáról, hogy mi az a minimális bérnövekmény, amelynek ellenében kíméletlenül megkövetelhető a gazdasági teljesítmény. Persze nemcsak úgy, általában, hanem minden munkahelyen, minden munkavállalótól. S mert a bérendszer esetleges reformjától tökéletesen független a juttatási — közkeletűbb néven: a szociálpolitikai — rendszer esetleges reformja is, ezért változatlanul csakis a ködös elképzelésekben, majdhogynem a vágyálmok között él a feleslegesen és értelmetlenül foglalkoztatott munkavállalók számának radikális csökkentése és

bérük szétosztása azok között, akik valóban értelmes, hasznos és főleg nyereséggel kecsegtető munkát végeznek.

Mindenek a végiggondolásával a figyelmeztetés máris elhangzott, hogy tudniillik vigyázat, mert az éppen hogy csak liberalizált bérszabályozás első öt hónapjában a bérek „elfutottak”, sőt: a liberalizáció mértéke is mintha túlzott lenne. Az efféle további törekvések mindenesetre leállítandók, de legalábbis nagyon komolyan megfontolandók. Vagyis ismétlendő: ne számíton itt senki érdemleges béreformra, legalábbis egyelőre. Legfeljebb arra lehet — és főleg kell! — figyelni, hogy vajon miként alakul majd a bérek további visszafogása esetén a hazai fizetőképesség kereslet? És vajon mi lesz azzal a gazdasággal, amely a külföldön már hosszabb ideje csak nagyon nehezen boldogul, egyre inkább csak kínlódik, amely most legújabbban — sajtóságok okok miatt — a szocialista országokba irányuló exportját is kénytelen visszafogni, és közben már komolyan kell számolnia azzal is, hogy számára a belső piac úgyszóint reménytelenül és veszélyesen összeszűkül? Lehetséges, hogy ez a gyengécske és egyre inkább piacképtelen gazdaság végül is a túltermelési válság miatt fog összeomlani? (MTI-Press)

Vértés Csaba

Visítási viszonyok

Noha a Szekszárd — Budapest útszakasz vonattal sem volt ismeretlen számomra, most mégis újdonságokkal szolgált. Az első, a jegykezelő udvariasan beszédes modora volt. Amikor úticélmot — a menetjegy alapján — megismerte, még jobban kitérülközött. Kendőzettel csodálkozással beszélt a tengerpart általa is ismert szépségeiről, emlékei türemkedő hatása alatt. Így értük el Sárboárdot. Akkurátusan mesélő partneremet kötelessége szolgáltatta el, míg utastársaim jó része az átszállással foglalatosskodott.

Unottan bámultam ki az ablakon. Ekkor „gyűjtöttem be” a második újdonságot. A helyi tsz IFA gépkocsija (a cégjelzés oldalán!) épp malacokat hozott „bevagontrozásra”. Két férfi egy deszkalejtőn malacokat terelgetett a „beszálló” kútrába. Az állatok szemlátomást erősen tiltakoztak. Kíváncsi lettem, miért? A betonkútrában közepmagasságig állt a víz, az éjszakai alapos esőt dicsérve. Miután a malacok (házi-sertés csemeték) érthető módon irítottak a magas víztől, ellenálltak. Jutalmul jól oldalba rugdosták őket, de menniök kellett. A szállítómunkások hajthatatlan következetességgel teljesítették „hivatásukat”. Amazok, (a malacok) rúgkapáltak, visítottak, mígnem egynek a nyomás ellenében is sikerült az autóra visszajutnia.

Hogy mi lett a sorsa? A képzeletükre bízom. Engem a „visszajutás” ténye sarkallt további gondolkodásra (asszociációkra). Az analógia keresetlenül is adta magát. Egy nemzet, akinek — természete és akarata ellenére — csak „vízbetaszállítás” jut, „ellenszélben” sem tehet mást, mint szembeeszeget. Természetadta szabadságösztönét az örökkévalóig nem nyomhatja magában el. (Történelmi algoritmusait s néhány kifejeletit ismerjük.) A „bele nem nyugvás” tisztségével is találkozhatunk. (Szerencsére!) „Vérlázító, hogy eddig is túrtük” — hallhatjuk egyfelől. A status quo meglátásában sincs egység. Mégis: az új kiegyezés valamennyiünk igénye és érdeke. Persze korrekciós feltételek mellett, megfontolt (átgondolt) játékszabályokkal. Ezek megteremtése persze nem megy máról holnapra, noha az idő sürgeti a „visszajutást”...

A gondolati fonalat itt egy markáns döccenés szakítottta ketté. Elindultunk. Vonatunk dinamikus gyorsult.

—bayer—

A Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt. napilapja. Főszerkesztő Bába Iván. Főszerkesztő-helyettesek: Czákó Sándor és dr. Tóth Gábor. Külföldi tudósítók: Szalai Attila (Varsó), Zirkuli Péter (Párizs) és Vig József (Toronto). Munkatársak: Bálint György, dr. Böröcz István, Gadó György, Kapfinger András, Gyórfy Árpád, Lékó Sándor, Mészáros Tamás, Tamási János, dr. Tóth Edit, Veress Éva, V. Horváth Mária, Wágner Dezső. Kiadja a Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt. Felelős kiadó: Földi István ügyvezető igazgató. Szedés és tördelés: Babits Kiadó. Felelős vezető: dr. Károly István. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7. Tel.: 16-277. Nyomja a Szekszárdi Nyomda Vállalat. Szekszárd, Széchenyi u. 46. Tel.: 11-422. Felelős vezető: Benizs Sándor igazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethetők bármelyik hírlapkiadóhivatalnál, a kézbesítőnél, a Posta hírlapüzleteiben és a hírlapelőfizetési és lapellátási irodánál (HÉLIR). Budapest XIII., Lehel u. 10/A. 1900. közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HÉLIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj egy hónapra 115,— Ft, negyedévre 345,— Ft, fél évre 690,— Ft, egy évre 1.380,— Ft. Indexszám: III/PNL/31/TO/1989 ISSN szám: 0864-9170